

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 2. APRIL 2011

lev
bladet

60. ÅRGANG

Slået hjem

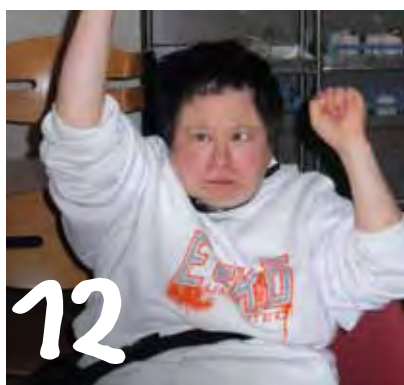
– kommune nægter at lade ung kvinde selv
vælge et ellers totalt egnet botilbud

Oplev Solkysten – nyt tilbud fra LEV

Børnehave udvisker grænserne
mellem special- og almenområdet

ANNONCE

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder**
- 6 Slået hjem**
 - Det frie valg er stærkt indskrænket for ung kvinde i Østjylland
- 11 Tag på ferie på Solkysten**
- 12 Kaffe og kagekultur i opbrud**
 - Nyt sundhedstiltag ændrer de indgroede vaner
- 14 Husk dig selv**
 - Pårørende har også behov
- 16 Vi taler civiliseret om det**
 - Pårørende, personale og ledelse i botilbud i Esbjerg har fundet en god formel for samarbejdet baseret på dialog og gensidig respekt
- 20 LEVs rådgivning**
 - Lidt for smart mobsælger
 - Hold øje med din tabte arbejdsfortjeneste
- 22 Inklusion**
 - Børnehave har udvisket grænserne mellem special- og almenområdet
- 26 Bowlingspilleren**
- 29 De rejsende**
 - Teater om 50 års udvikling for mennesker med udviklingshæmning
- 33 Special Olympics**
 - Rekordstor dansk trup til sommerleje i Athen
- 36 Tilbage til Livet**
 - Emil skulle langt væk fra storbyen for at finde sig selv
- 45 LEV nyt**
- 46 Kort nyt**

Madbog er blevet til udstilling

Kunstmadbogen "der er håndtag i døren" danner baggrund for en udstilling med farvestrålende og sprudlende illustrationer frem til 26. april på Biblioteket Kulturværftet i Helsingør.

Illustrationerne er skabt af Glad Design, som kokken Søren Gericke lod sig inspirere af til en række enkle hverdagsopskrifter. Resultatet blev en kunstmadbog, hvor opskrifter, poetiske ord og illustrationer smeltede sammen i et kraftfuldt udtryk. Nu får illustrationerne et nyt liv i form af en udstilling, der efter planen skal vises andre steder, når den er færdig i Helsingør.

Udstillingen fortæller også om Glad Designs måde at arbejde på og deres mission om at skabe en rummelig arbejdsplads, der ser styrker i kreative mennesker med udviklingshæmning.

Hvad indebærer det at være forældre?

Socialminister Benedikte Kiær og satspuljepartierne har bevilget knap 2,8 millioner kr. til Udviklingshæmmedes Landsforbund til et projekt, der skal give unge med særlige behov et kvalificeret grundlag for at beslutte, om de kan og vil være forældre.

Unge med særlige behov har lige som alle andre ret til selv at træffe beslutningen om at blive forældre, men forældreskabet er også krævende. Formålet med projektet er at give de unge forståelse for, hvad forældrerollen indebærer, så de unge på den baggrund selv kan træffe den rigtige beslutning om, hvorvidt de kan og vil være forældre.

Undervisningsforløbet skal indgå som pensum på de unges uddannelsessteder, og projektets metode og resultater skal dokumenteres i samarbejde med Nationalt Videnscenter for Inklusion og Eksklusion.

Udviklingshæmmede støtter kuglerne

De fleste kender Støt Brysterne-armbåndene, som i årevis har været en del af Kræftens Bekæmpelses brystkræft-kampagne. Nu er der kommet et Støt Kuglerne-armbånd til mænd.

Det var en avisartikel om prostatakraft, der inspirerede Simon Rasmussen fra Odense værkstedet Camillagården til at komme på ideen om også at lave noget for mændene. På Camillagården er der ikke langt fra tanke til handling, så produktionen af et råt armbånd gik hurtigt i gang.

Armbåndet sælges nu for 50 kroner. 30 kroner koster det at producere armbåndet. Det giver 20 kroner i overskud, som går ubeskåret til Kræftens Bekæmpelse til forskning i prostatakraft.

De første 700 armbånd blev solgt på nogle få uger i Camillagårdens butik. Dermed har armbåndet allerede indtjent 14.000 kroner til Kræftens Bekæmpelse.

En Støt Kuglerne-hjemmeside er under opbygning, og den ventes at være klar i løbet af april. Adressen på hjemmesiden bliver www.stotkuglerne.dk

Statslig anbefaling af ulovligheder

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEV'S LANDSFORMAND

Her i bladet er der en artikel, som beskriver, hvordan Favrskov Kommune forsøger at tvinge en ung udviklingshæmmet pige til at flytte tilbage til Favrskov Kommune fra Aarhus. Hun har boet i Aarhus de seneste seks år, og det er her, hun har sine venner og øvrige netværk. Det er rystende og forargeligt, at Favrskov Kommune vil flytte borgeren imod hendes vilje.

Desværre er der meget, som tyder på, at Favrskov ikke er et enkeltstående tilfælde. En ny undersøgelse fra Dansk Socialrådgiverforening dokumenterer

således, at mange socialrådgivere oplever, at rettighederne for mennesker med handicap tilsidesættes på grund af økonomi.

Hver femte rådgiver i undersøgelsen siger eksempelvis, at de "ofte" eller "nogle gange" har oplevet, at handicappede borgere er blevet hjemtaget til hjemkommunen fra tilbud uden for kommunen af økonomiske grunde.

Rigtig mange kommuner mener åbenbart, at de kan flytte rundt med mennesker, som var de brikker i et spil ludo. Det er en kynisk tilgang til andre menneskers grundlæggende medborgerrettigheder. Og det må der sættes en stopper for.

En anden ny rapport – denne gang fra den statslige institution KREVI – dokumenterer imidlertid, at ulovlighederne tilsyneladende bakkes op af regeringen. KREVI hører under indenrigsministeren og har netop udsendt en rapport med hele 581 forslag til kommunale effektiviseringer. Der er en række oplagte og perspektivrige forslag imellem, men på flere områder er det gået helt galt for KREVI. Nogle af forslagene opfordrer ligefrem kommunerne til at lade sig inspirere af ulovligheder – andre modarbejder åbenlyst regeringens egen handicappolitik og FN's handicapkonvention – en konvention, som

Danmark har forpligtet sig til at arbejde målrettet på at realisere, hvis der nu var nogle, som skulle have glemt det.

De 581 forslag er baseret på KREVI's gennemgang af 73 kommuners såkaldte omstillingskataloger, udarbejdet i forbindelse med budgetlægningen. Jeg ved ikke, hvor mange af dem, der er blevet omsat i praksis, men det er formentlig en del.

I KREVI's rapport videregives der eksempelvis et forslag om at hjemtage borgere til et opgangsfællesskab. I beskrivelsen af eksemplet hedder det bl.a.: "Det vil i forbindelse med udvælgelsen af, *hvem der skal hjemtages*, tilstræbes, at det sker i enighed med borgeren." KREVI – og dermed landets indenrigsminister – videreformidler med andre ord den opfattelse til kommunerne, at de kan bestemme, "... hvem der skal hjemtages", og at de blot behøver at "tilstræbe" enighed med borgeren.

Nogle kommuner tror åbenbart, at de kan udstede bopælspligt for borgere, som de har betalings- og nu også handleforpligtelsen for. Præcis som Favrskov Kommune prøver at gøre. Men Favrskov gør altså bare som mange andre kommuner, og med indenrigsministerens anbefaling. Og det er altså mystisk. For et af regeringens argumenter for lovændringen om handle-/betalingskommune var netop, at betalingskommunen med denne lov kan sætte serviceniveauet for de borgere, kommunen betaler for i andre kommuner. Dermed skulle det blive overflødigt at flytte en borger til betalingskommunen med begrundelse i en økonomisk betragtning.

Den udlægning af "hjemtagelser", som er ved at brede sig i landets kommuner, er uværdig for et retssamfund. Men det er altså langt ud over kanten, når en statslig institution ligefrem skubber på denne udvikling. Det forstår jeg ikke, en ansvarlig minister kan leve med.

En anden ny rapport dokumenterer imidlertid, at ulovlighederne tilsyneladende bakkes op af regeringen

Slået hjem

I LEV følger vi tæt problematikken med, at kommuner henter mennesker med udviklingshæmning "hjem". Derfor må du meget gerne kontakte os på lev@lev.dk eller tlf. 3635 9696, hvis du oplever den form for administration.

Må mennesker med udviklingshæmning selv være med til at bestemme, hvor de vil bo? Det mener man tydeligvis ikke i Favrskov Kommune, som nægter at lade en ung kvinde selv vælge et på alle måder egnet tilbud i Aarhus. Og så bærer kommunens sagsbehandling oven i købet præg af manipulation med prisen for et botilbud

LEVs formand Sytter Kristensen er rystet: - Det kan ikke være rigtigt, at en kommune kan slå en borger hjem, som en anden brik i et spil ludo. Men sådan ser det unægtelig ud for mig. Flere kommuner er begyndt at forstå "hjemtagelse" på en meget bogstavelig måde. Man tror tilsyneladende, at hjemtagelse af handleforpligtelsen er det samme som at tage borgeren hjem rent fysisk. Det var lige præcis noget af det, vi frygtede, da man ændrede lovgivningen om handle- og betalingskommuner.

Sytter Kristensens harme gælder helt konkret en sag, som vedrører Louise Thykær, en 24 år ung kvinde, der pt. bor på Lyngåkollegiet i Aarhus. Lyngåkollegiet skal nedlægges i 2012, og som erstatning har Favrskov Kommune tilbudt Louise en bolig i Bofællesskabet Fuglebakken i Hinnerup. Her ønsker Louise bare ikke at bo. Hun vil flytte med sine venner fra Lyngåkollegiet til et botilbud under opførelse i Skødstrup, en forstad til Aarhus. Det er også den løsning, som Aarhus Kommune – Louises hidtidige handlekommune – har foreslået. Botilbuddet i Skødstrup vil være egnet i forhold til Louises behov, og der er en ledig plads.

Louise Thykær formulerer selv sine ønsker og behov således: - Jeg vil gerne flytte sammen med mine

venner til Skødstrup, dem har jeg det godt sammen med. Jeg kan ikke forstå, at jeg ikke må flytte sammen med de andre.

Louises forældre har også fra første færd arbejdet på, at deres datter kan følge med sine venner til Skødstrup, når hun skal forlade Lyngåkollegiet.

Louise Thykær.

- Louise har, siden hun var 18 år, boet på Lyngåkollegiet, og næsten hele hendes sociale netværk er her. Hun har godt nok boet i Hinnerup hos os, da hun var barn, men nu har hun ingen andre relationer til området end os. Så hun vil ikke bo i Hinnerup. Det kan

vel ikke være så svært at forstå, siger Louises mor, Lone Thykær.

LOUISES FORVANDLING

Louise Thykær har udviklet sig meget de seneste par år og fået mere selvværd: - I Louises handleplan for sidste år står der sort på hvidt, at hun er blevet meget mere tryk ved sine omgivelser, og at hun har fået psykisk overskud til at være sammen med andre mennesker. Der er ingen tvivl om, og det fremgår også af handleplanen, at Louises gode udvikling i høj grad skyldes livet på Lyngåkollegiet. Derfor anbefales det også, at Louise skal blive sammen med sine venner på kollegiet, hvis hendes udvikling skal fastholdes, fortæller Lone Thykær.

- Favrskov kender udmærket Louises handleplan. Så umiddelbart burde det jo tale for sig selv, at når Louise nu ønsker at flytte med sine nuværende bofæller til Skødstrup, og Aarhus Kommune har sagt god for, at tilbuddet dækker hendes behov, ja, så skal hun bo her. Det er en ydmygende behandling, Louise udsættes for. Hun kan tale, tænke og give udtryk for de håb, ønsker og behov hun har for sit liv. Dette tilsidesætter Favrskov Kommune koldt og kynisk, siger Lone Thykær.

HENTERET?

Favrskov Kommune benyttede pr. 1. januar i år muligheden for at blive såkaldt handlekommune for en række af de borgere, de i forvejen havde en betalingsforpligtelse for, men som ikke boede i kommunen. Det gjaldt også i forhold til Louise.

Det kunne de gøre med baggrund i en lovændring om "handlekommune, betalingskommune og opholdkommune", som blev vedtaget i 2010 under store protester fra LEV og en række andre handicaporganisationer. Kort fortalt betyder ændringen, at kommuner, der betaler for et tilbud til en af deres borgere i en anden kommune, kan hjemtage handleforpligtelsen. Handleforpligtelsen – som basalt set er myndighedens sagsbehandlingsopgave – har hidtil ligget i den kommune, hvor borgeren bor (opholdskommunen). Lovændringen giver dog ikke mulighed for, at kommunerne kan tvinge borgeren tilbage til tilbud i den nye handle- og betalingskommune.

Louise spørger dagligt, om hun skal flytte eller ej. Hun er meget påvirket, og det fylder meget i hendes hverdag, både i forhold til os forældre og til hendes bofæller, som jo skal flytte, fortæller Louises mor, Lone Thykær.

I februar i år traf Social- og sundhedsudvalget i Favrskov Kommune imidlertid en principbeslutning om at hente borgere bosiddende uden for kommunen, som de nu er blevet handlekommune for, hjem til Favrskov. I et notat formulerer Jacob Stengaard Madsen, social- og sundhedsdirektør i kommunen, det på denne måde:

"... at kommunen, ud over at skele til forældrenes ønsker... vil undersøge muligheden for placering i egne tilbud i Favrskov Kommune, hvor der er ledige pladser.... Social- og sundhedsudvalgets retningslinje på ovennævnte område er et udtryk for, at der i Favrskov Kommune findes en række tilbud, som kommunen har sørget for bliver drevet billigere end andre tilsvarende tilbud i andre kommuner".

"Finder Favrskov Kommune... at der findes flere egnede tilbud, vil kommunen alt andet lige ud fra en økonomisk betragtning vælge at tilbyde borgeren det billigste tilbud."

Sytter Kristensen er bekymret over den linje, der lægges op til i notatet. Fokuseringen på, at borgere med udviklingshæmning skal optages i Favrskovs egne tilbud, er et angreb på borgerens ret til selv at vælge, hvor han eller hun vil bo: - Kommunen er selvfølgelig i sin gode ret til at tilbyde Louise et botilbud. Men de kan altså ikke tvinge hende til at bo der - det er i strid med lovgivningen. Men det værste er nu den uværdige måde at skalte og valte med folks tilværelse på. Hvis Louise ønsker at bo et andet sted, dette sted opfylder de behov, hun har, og ikke er urimeligt dyrt, så kan hun selvfølgelig vælge

dette tilbud, siger Sytter Kristensen og fortsætter:

- Desværre er sagen fra Favrskov Kommune ikke et enkeltstående tilfælde. LEVs rådgivning får mange henvendelser fra pårørende, der er fortvivlede over, at en kommune hen over hovedet på deres søn eller datter prøver at udstede bopælspligt.

MARKANT BILLIGERE TILBUD?

Favrskov Kommune har i sin argumentation for, at Fuglebakken er det rigtige tilbud for Louise, lagt stor vægt på prisen. Fuglebakken er væsentligt billigere end tilbuddet i Aarhus, hedder det. Meget tyder dog på, at Favrskov Kommune ikke er helt åben om de økonomiske forhold, som ligger til grund for afgørelsen i sagen.

Kommunen har foretaget visitationen af Louise på baggrund af sagsakter fra Aarhus Kommune. En fagkonsulent fra Aarhus Kommune har fulgt Louise, fra hun flyttede ind på Lyngåkollegiet og vurderede i marts 2010: "Louise har behov for en plads i et bofællesskab med døgn-dækning". Men Fuglebakken har ingen døgn-dækning, og derfor er den døgnpris, som kommunen har lagt til grund for sin afgørelse, voldsomt misvisende.

Tilbuddet i Skødstrup – som er det Louise gerne vil bo i – koster ca. 1500 kr. pr. døgn. Fuglebakken koster på papiret 728 kr. pr. døgn. Så umiddelbart kunne det jo godt se ud, som om tilbuddet på Fuglebakken koster det halve af tilbuddet i Skødstrup. Men så enkelt er det nu ikke.

Botilbud med nattevagt er uden undtagelse dyrere end tilbud uden nattevagt.

Forelagt den kendsgerning at Fuglebakken ikke opfylder kravet om, at Louise skal bo et sted med nattevagt, siger Tage Johnsen, fællesleder for alle botilbud i Favrskov Kommune:

- Det er korrekt, at der ikke er døgn-dækning på Fuglebakken, det har der aldrig været. Men hvis der kommer borgere på Fuglebakken, som kræver døgn-dækning, så må vi jo tilpasse tilbuddet.

Tage Johnsen kan ikke sige, hvor meget dyrere et botilbud til Louise Thykær vil blive, hvis der også skal være nattevagt. Men kaster man et blik på, hvad Favrskovs egne botilbud til mennesker med udviklingshæmning, som har behov for døgn-dækning, koster, så er billedet klart: Kommunen har ifølge Tilbudsportalen fire botilbud med døgn-dækning. Døgnpriserne er henholdsvis 1418 kr., 1427 kr., 1840 kr. og 2412 kr. Altså på samme niveau som tilbuddet i Skødstrup – eller dyrere.

LEV-bladet spørger derfor formand for social- og sundhedsudvalget i Favrskov Kommune, Niels Flade Nielsen (S), om tilbuddet til Louise ikke vil blive væsentlig dyrere end de 728 kr. pr. døgn, hvis der skal være nattevagt:

- Jo, klart ville tilbuddet da blive dyrere, hvis der skulle være nattevagt, siger han, men vil ellers ikke kommentere på den konkrete sagsbehandling.

LEVs formand vil til gengæld gerne kommentere på kommunens sagsbehandling:

- For mig ligner Favrskovs håndtering af denne sag manipulation. Forvaltningen har følt sig nødsaget til at følge de politiske udmeldinger, og det har betydet, at man med åbne øjne har givet et tilbud til Louise, som godt nok er billigt, men som kommunen også bør vide ikke er dækkende for hendes behov. Hensigten kan jo kun være at skjule, at Favrskovs eget tilbud ikke er så meget billigere end det, Aarhus har stillet i udsigt, siger Sytter Kristensen.

IKKE RÅD TIL AT FØLGE HJERTET

Niels Flade Nielsen udtrykker imidlertid fuld tillid til, at hans folk i administrationen sagligt har vurderet Louises behov og givet et dækkende tilbud. I forhold til det sociale aspekt, at Louise skal flytte fra sine venner til et sted, hun egentlig ikke

ønsker at bo, siger Niels Flade Nielsen:
- Det er synd, at hun skal flytte, men vi andre må også ind imellem bryde op. Jeg medgiver gerne, at man som handicappet kan være i en vanskeligere situation, end vi er, i forhold til at flytte. Men vi kan bare ikke handle efter hjertet. Vi har ikke pengene til det. Vi fattes penge og skal vende hver 25-øre.

Ønsker du og Favrskov Kommune at hente flere hjem til tilbud i Favrskov, hvis det er muligt?

- Vi kan ikke bare tage alle mulige hjem, vi har heller ikke kompetencer til alle og enhver. Men hvis vi har en person, som skal have et andet tilbud, og vi har et, der er dækkende, vil vi gøre det, uddyber Niels Flade Nielsen

Hertil siger LEVs formand Sytter Kristensen:
- Jeg er efterhånden træt af kommunernes henvisning til deres stramme budgetter. Kommunerne magter åbenbart ikke de opgaver, de var så vilde efter at overtage i forbindelse med kommunalreformen, og det kommer mennesker med udviklingshæmning så til at betale prisen for. Her har vi så oven i købet at gøre med en kommune, som synes, de kan tillade sig at udstede bopælspligt til borgere, der har behov for hjælp. Det er altså umenneskeligt.

Sytter Kristensen synes generelt, at der er skabt et debatklimate, hvor det er blevet almindeligt at hænge mennesker med udviklingshæmning ud som dem, der er ved at slå bunden ud af kommunernes kasser.

- De stigende udgifter til det, som kaldes det specialiserede område, skyldes først og fremmest flere modtagere af ydelser samt mere administration i kommunerne. Mennesker med udviklingshæmning er i hvert fald ikke blevet forkælet de sidste mange år. Tilbuddene er efterhånden skåret ind til benet – og nogle gange halvt igennem.

Sagen om Louise Thykærs bolig er ikke slut her ved dette blads udgivelse. Hendes forældre har anket Favrskov Kommunes afgørelse til Det Sociale Nævn. De har samtidig appelleret til Aarhus Kommune om at holde tilbuddet i Skødstrup tilbage i håb om, at de vinder anken, så Louise kan flytte med sine venner til Skødstrup – hvor hun selv ønsker at bo.

Bange anelser bliver virkelige

Anne Baastrup (SF), handicapordfører, om sagen fra Favrskov

Er en sag som denne en konsekvens af lovændringen vedrørende handlekommuner/betalingskommuner:

- Da et flertal i Folketinget lavede loven om handlekommune, fik vi at vide, at loven ikke handlede om hjemtagning, men udelukkende om sagsbehandling, og at kommunerne på denne måde ville få et redskab til bedre at kunne styre økonomien. Ministeren fastholdt gang på gang, at der ikke ville blive tale om fysisk hjemtagning. Den pågældende sag viser, at det ikke er tilfældet, og det ville aldrig være sket uden denne lov.

Hvad er din kommentar til, at kommunen flytter et ungt menneske fra sine netværk og sociale kontakter for at gennemføre besparelser:

- SF var imod loven. Vi frygtede, at handicappede blev brikker i et spil. Men det var ikke muligt at få ændret loven. Vi forsøgte at få med, at den enkelte person med handicap i det mindste skulle høres i forbindelse med, at hans eller hendes betalingskommune ønskede at blive handlekommune. Men der var ikke noget at gøre. Så det, vi ser, er desværre, at de bange anelser, vi havde, nu ser ud til at blive virkelige. Jeg har fået flere henvendelser om dette, men det er endnu for tidligt at sige, hvor stor problemet er.

Hvad vil du gøre ved det?

- Jeg vil rejse sagen over for socialministeren og bede om svar på, om det er sådan, loven skal forvaltes.

Den sunde fornuft sat ud af kraft

Martin Henriksen (DF), formand for Folketingets socialudvalg, om sagen fra Favrskov:

Hvad er din kommentar til, at kommunen flytter et ungt menneske fra sine netværk og sociale kontakter for at gennemføre besparelser:

- Ud fra mit kendskab til sagen, ser det ud til, at man tolker loven i en retning, som ikke er meningen. Loven understøtter, at kommunerne selv kan være med til at styre indholdet i et tilbud væk fra handlekommunen, fordi man har mulighed for at styre udgifterne bedre. Men loven handler jo ikke om at umyndiggøre en person. Det må man ikke. Der er frit valg. Inden for de rammer, skal man gøre det, der er bedst for borgeren.

Er en sag som denne en konsekvens af lovændringen vedrørende handlekommuner/betalingskommuner?

- De kan vedtage, hvad de vil, men de skal overholde lovgivningen. Jeg mener, at loven er klar nok. Jeg tror bare, at den sunde fornuft er sat ud af kraft. Det er en misforståelse at tro, at det er nemmere at styre økonomien, hvis borgeren er tættere på kommunen.

Hvad vil du gøre ved det?

I første omgang er den rette vej at gå for familien at klage, som jeg kan forstå, at de også har gjort. Jeg vil selv gå til ministeren og bede om en kommentar.

ANNONCE

SOL

og sanseoplevelser i Spanien

Nu kan du tage på en dejlig familieferie på Costa Blanca under trygge rammer. LEV tilbyder et ferieophold på feriecenter Solgården i Sydspanien. Opholdet er ideelt f.eks. for børnefamilier, der har behov for en tryk ramme.

Solgården er etableret af LEVs norske søsterorganisation og har mange års erfaring med at tilbyde ferieophold, ikke mindst for mennesker med multiple handicap. Hotellet har tilknyttet læge og sygeplejerske, og der er lagt vægt på, at personalet i servicefunktionerne giver en god oplevelse.

Solgårdens motto er tryghed, trivsel og glæde.

På Solgården er der fine poolområder, og bassinerne har ramper til kørestole. Stedet er meget handicapvenligt, både udendørs og indendørs. Værelserne er meget funktionelle, og Solgården rummer gode muligheder for aktiviteter og sanseoplevelser. Hotellet og hele området fremtræder lyst og venligt.

LEV råder over 30 pladser i perioden d. 16. – 23. august 2011, og pladserne udbydes efter først-til-mølle-princippet. Prisen på 7.895 kr. pr. person er inklusive:

- Fly København – Alicante retur, inkl. lufthavnskat og afgifter
- Transfer til og fra lufthavnen i Alicante
- Person i dobbeltværelse
- Aktiviteter og underholdning på Solgården
- Tre måltider mad om dagen
- 24 timer læge/sygeplejerske på stedet

Se mere på www.solgarden.no eller kontakt Stig Christensen, sc@lev.dk eller tlf. 4037 1664.

Rejsen er arrangeret i samarbejde med Unitas Rejser A/S og feriecenter Solgården.

AF KNUD ERIK PEDERSEN, PROJEKTLEDER FOR SMUT PÅ CFJOO ■

Sundhed er blevet in

En hel kultur med kaffe og kage er i opbrud i et socialt uddannelses- og beskæftigelsestilbud efter introduktionen af et nyt kost- og motions-tiltag – både blandt de unge og personalet

”Mit navn er Charlie, og jeg går på STU-uddannelsen ved Center for job og oplevelse (CFJOO). Jeg var med til at starte SMUT-projektet op på CFJOO. Jeg er med til en masse møder, hvor vi taler om, hvad SMUT er. Det handler om sundhed, kost, motion, trivsel og udvikling. Min opgave er at videregive de ting, vi taler om på møderne, til de andre på centeret, men mest til det hold jeg går på. SMUT har for mig betydet, at jeg tænker over, hvad jeg spiser. Møderne har gjort, at jeg er blevet bedre til at huske beskeder og formulere dem videre til de personer, der skal have informationen. Jeg synes, at projektet har været godt, fordi det viser, hvordan man kan ændre sin kost, dyrke mere motion i hverdagen og få det godt med sig selv.”

På Center for job og oplevelse har vi nu arbejdet med SMUT-projektet i et års tid. Og som Charlie fortæller, så har projektet betydet meget for centerets medarbejdere med udviklingshæmning. Mange medarbejdere har udfordret sig selv og overskredet nogle personlige grænser. Der er flere medarbejdere, som er holdt op med at ryge, flere er blevet mere opmærksomme på, hvordan de har det fysisk, flere vælger at gå lidt mere, og flere er blevet mere opmærksomme på, hvad de ”stopper indenbords”.

SLUT MED MØDEKAGE

Når jeg i dag nævner ordet SMUT for de forskellige medarbejdere, men så sandelig også i personalegruppen, er det oplevelsen, at alle har en eller anden version/definition af ordet SMUT. Når jeg så

spørger lidt mere, kommer det tydeligt frem, at omdrejningspunktet er noget med at spise sundt, motionere/bevæge sig, spise mindre slik, opmærksomhed på blodtrykket, ens blodsukker osv.

En medarbejder på Tekstilværkstedet fortæller: ”Vi har besluttet, at der til vores møder ikke længere serveres kage, men kun frugt og groft brød.”

Mange deltager i snakken efter de filmsekvenser med fokus på kost, motion og sundhed, som alle har set op til flere gange, og som er udviklet under SMUT. Også de tilhørende undervisningspakker har været rigtig gode input. (Se www.smutprojektet.dk).

Personalet på værkstederne fortæller: ”Medarbejdere bruger de gode råd om,

hvordan aftenhygge-skålen kan se ud, og flere medarbejdere bestiller nu en lille frokostportion frem for den store, som de plejede at gøre."

Udarbejdelse af såkaldte sundhedsprofiler har givet mange medarbejdere stof til eftertanke. For det første fra den halve time sammen med konsulenten fra ALECTIA, hvor man kunne fortælle om, hvordan man havde det. Dernæst ved at få noget konkret med tilbage om, hvad ens biologiske alder er i forhold til den aktuelle. Mange ser frem til den opfølgende runde for at se, om der er noget, som har ændret sig fra første runde.

MORGENGYMNASTIK

På et styregruppemøde er der aftalt yderligere tre tiltag i starten af 2011 på alle tre involverede værksteder: Det drejer sig om tilbud om morgengymnastik, tilbud om frugt/brød og skridttæl-

lere/konkurrence. På CFJOO er der hver onsdag morgen tilbud om morgengymnastik i tidsrummet 8.45 – 9.00. På hver matrikel er der to fra personalet, som er ansvarlige for at være instruktører. Det har været rigtig godt, og der er mange, som vælger det til.

Vi har besluttet, at der til vores møder ikke længere serveres kage, men kun frugt og groft brød

Tilbuddet om frugt og brød er der også godt afsæt i, på nogle værksteder mere end andre. Det er stadig svært for mange af vores medarbejdere at skulle bryde med de traditionelle pauser, hvor de plejer at drikke kaffe m.m.

Sidste tiltag med skridttællere har skabt et øget fokus på det at bevæge sig, for det får tallene til at flytte sig. Og når man går, sker der noget godt for en. Flere kommer også lidt mere ud i den friske luft, da de har valgt at gå et stoppested længere eller går til stationen i stedet for at tage bus-sen. Nogle vælger at tage trappen frem for elevatoren.

Personale fra et værksted fortæller:

"To medarbejdere var ikke interesseret i skridttælleren, men da de så, at de andre fik aflæst tælleren hver dag, ville de gerne deltage. Flere medarbejdere går hver morgen som det første hen til mig, hiver op i blusen og siger: "Du skal aflæse mine skridt!"

SUNDHED OG MOTION KAN TÆNKES IND MANGE STEDER

I personalegruppen har projektet medført et mere konkret fokus på de områder, der kan sættes ind på i samarbejde med medarbejderne. Det bliver tænkt med, når man planlægger en aktivitetsplan, og når man deltager i en aktivitet, om man lige kan få en vinkel med, som relaterer sig til SMUT og tankerne bag det.

I forhold til den brede formidling er vi blevet inviteret med til Socialt Lederforums todages møde på Nyborg Strand 31. marts og 1. april, hvor vi skal fortælle om SMUT.

Du kan læse meget mere om Center for job og oplevelse på www.cfjoo.dk

Der er nok at se til i en familie med et handicappet eller sygt barn. Men der skal også være åndehuller til de øvrige familiedømlemmer. Psykolog Charlotte Jensen har skrevet en bog, der viser skyldfølelsen "vintervejen" og giver forslag til, hvordan forældre kan huske sig selv, parforholdet og de raske søskende

AF SANNE HANSEN ■

En håndsrækning til familien

Som studerende var psykolog Charlotte Jensen i praktik på børneafdelingen på Skejby Sygehus. Her mødte hun familier med børn i alle aldre med vidt forskellige diagnoser. Undervejs i praktikken blev Charlotte Jensen optaget af de raske søskende til kræftsyge børn. Hvordan havde de det i en familie under voldsomt pres? Interessen mundedede ud i en kandidatafhandling om netop dette emne. Og en stor undren over, at der stort set ikke findes forskning eller litteratur om emnet i Danmark. Hendes undren blev fulgt af bekymring: For hvis der ikke er interesse for de raske søskende ved en sygdom, der har så stor bevågenhed som kræft – hvordan ser det så mon ikke ud ved andre lidelser eller handicaps?

FÆLLESTRÆK PÅ TVÆRS AF DIAGNOSER

I dag har Charlotte Jensen egen praksis,

en deltidsstilling i Det palliative Team på Århus Sygehus og erfaring fra en lang række opgaver for patientforeninger. Og så har hun netop udgivet bogen "Det kronisk syge barn og livet i familien", som er tænkt som en håndsrækning til de mange forældre, der skal finde et ståsted i en hverdag med mange bekymringer og udfordringer, fordi deres barn har en kronisk sygdom eller et handicap.

Over en kop te forklarer Charlotte Jensen, at bogen – trods hendes primære erfaring med familier med gigt eller kræft inde på livet – er rettet mod et bredt forældrepublikum. I bogen vælger hun betegnelsen "kronisk sygdom" som en samlebetegnelse for alle diagnoser hos børn, der kræver langvarig behandling eller pleje. Og hun pointerer, at meget går igen hos familierne – uan-

set om barnet har et fysisk/psykisk handicap eller har lidelser som epilepsi, muskelsvind, hjertesygdomme eller andet.

- Der er mange fællestræk i familierne på tværs af diagnose. De følelsesmæssige reaktioner er nogenlunde de samme. Sorg, vrede, afmagt og angst. Det er dog forskelligt, hvad der bliver dominerende i den enkelte familie samtidig med, at det er klart, at reaktionerne ved mere alvorlige diagnoser vil være mere intense og smertefulde, siger Charlotte Jensen, og fortsætter:

- Mange forældre til børn med udviklingshæmning oplever tab, som bliver synlige efterhånden. Når barnet ikke skal starte i almindelig skole, når barnet ikke får en kæreste samtidig som sine jævnaldrende og så videre. Og tab er der sorg knyttet til.

Et andet fællestræk er mere relateret til den praktiske dagligdag: Familierne deler ofte nogle erfaringer med systemet. De mange kampe med for eksempel skolesystem eller sundhedsvæsen og den måde, omverdenen reagerer på.

ET FRIKVARTER TIL DE RASKE BØRN

I bogen kommer Charlotte Jensen rundt om det hele fra tiden omkring diagnosen med alle de svære følelser til den efterfølgende hverdag med ændrede livsvilkår og roller. Og så zoomer hun ind på både det syge barn og de raske søskende. De sidste har Charlotte Jensen som nævnt beskæftiget sig intensivt med teoretisk men også praktisk i søsken-degrupper og ved familieweekender i pårørende foreninger.

- Børn lærer at affinde sig med meget... og tilpasser sig nogle gange for godt. At mødes med andre, der har det som dem selv, er fantastisk for de raske søskende. Spejlingen – at høre andre fortælle – har stor betydning. Skyldfølelse fylder meget hos mange. Nogle tror, at de er skyld i deres brors eller søsters sygdom. Andre skubber sig selv totalt i baggrunden for at hjælpe forældrene. Og så er der stor loyalitet. Både overfor forældre og den syge bror eller søster. De VIL bare hjælpe, fortæller Charlotte Jensen.

Ved familiearrangementerne får hun ofte de raske søskendes tilladelse til at bringe deres fortællinger videre til forældrene.

- Forældrene bliver meget berørt. Mange står og græder, når de hører, hvad børnene har sagt. Og der er det selvfølgelig vigtigt at servere det – ikke som et angreb – men anerkendende: Det ER svært, men det er vigtigt, at huske de raske børns behov. Tit tager jeg udgangspunkt i ressourcerne. De dage, hvor det virker, hvordan gjorde I så?, forklarer Charlotte Jensen.

STRØM PÅ BATTERIET KRÆVER TID

Også parforholdet og den voksnes omsorg for sig selv får kærlige ord med på vejen.

- Når jeg spørger par med et sygt barn, hvornår de sidst har lavet noget sammen, står det tit helt stille. Måske kan de ikke

engang huske det, siger Charlotte Jensen. Det samme gælder egenomsorgen, som ofte helt forsvinder i familier med syge børn.

- Hvis man føder et barn, der er udviklingshæmmet, så er det jo en meget akut total Krise, hvor man er på nonstop 24 timer i døgnet. Det er barnets behov, barnets behov, barnets behov! Og det bliver en vane, som på et tidspunkt skal ændres, understreger Charlotte Jensen. Hun foreslår, at man sætter sig ned og brainstormer på mulighederne for at få tid til sig selv. Hvad lavede man før fødslen, diagnosen, sygdommen, eller hvad situationen nu er? Hvad har man brug for, og hvad kan lade sig gøre nu? Hvem kan hjælpe med at skabe rum og tid? Måske er mulighederne begrænsede, men også en venindesnak på tyve minutter eller en kort løbetur har positiv betydning i en dagligdag, hvor egenomsorg er blevet ikke-eksisterende.

Ifølge Charlotte Jensen vil øvelsen være grænseoverskridende, især for mange kvinder, der vil føle skyld over at lade tid gå fra det syge eller handicappede barn. Men samtidig en helt afgørende øvelse, fordi det er ekstra vigtigt at få ladet batterierne op, når man skal yde meget omsorg.

- Det er vigtigt at gøre det legalt at "gøre noget andet end sygdom".

HVEM LYKKES?

I et kapitel i bogen lader Charlotte Jensen to forskellige familiers beretninger om livet med et sygt barn stå overfor hinanden. Den ene familie har haft held til at finde et nyt ståsted og formulerer sig meget positivt om sit liv, mens den anden familie sidder i begrænsninger og bekymringer til halsen. Men hvad er det, der skal til, for at holde skruen i vandet?

- De familier, der klarer sig godt, er gode til at søge hjælp. De "lukker andre ind" på alle planer. Venner, familie, læger, psykologer og andre fagfolk. Og så er de gode til at være i en "realistrolle", hvor de begrænser tabene. De kigger efter, hvad der stadig kan lade sig gøre i stedet for, hvad de mistet. Og de har nogle mestingsstrategier, der gør, at de får gjort noget godt for dem selv. Finder lufthuller. Det handler jo om at få en hverdag, man kan holde ud at leve i – for hele familien, understreger Charlotte Jensen.

"Det kronisk syge barn og livet i familien" er udgivet på Dansk Psykologisk Forlag. Den kan bestilles på www.dpf.dk og koster 248,00 kroner.

GLEM IKKE DEN RASKE SØSTER ELLER BROR

I bogen "Det kronisk syge barn og livet i familien" går psykolog Charlotte Jensen i dybden med en række temaer. Bogen har godt fat i virkeligheden med konkrete forslag til øvelser, når angst, magtesløshed eller andre svære følelser banker på. Og mange gode ideer til kommunikation i familien. For eksempel denne huskeboks om kontakten med en rask søster eller bror, der ikke må blive glemt: Huskeboks:

- Anerkend, at barnet har behov præcis som alle andre børn.
- Vis barnet, at det er værdsat og elsket.
- Afsæt jævnlige alenetid med barnet.
- Støt barnet i at holde fri og lægge ansvaret fra sig: besøge venner, lege, deltage i sport etc.
- Alle tanker og følelser er velkomne.
- Medinddrag barnet, fortæl, hvad der foregår.
- Signaler, at alle spørgsmål er velkomne.
- Tal åbent om sygdommen.

Gengivet fra bogen
"Det kronisk syge barn
og livet i familien"

Dialogen er det vigtigste

AF ARNE DITLEVSEN ■

Respekt, åbenhed og konstruktiv dialog – det lyder uldent, men i virkeligheden er det tre centrale elementer i det positive fællesskab og samarbejde, som de pårørende, personalet og ledelsen har på et bosted i Esbjerg

De har sunget sammen på musikkonseratorium for at teambuilde. De har spillet banko. De har diskuteret neuropædagogik. De har talt om deres sønner og døtres behov for at tage beslutninger over eget liv. Og nu er de ved at arrangere en jubilæumskoncert med Kandis.

Jo, de kommer vidt omkring i pårørendesamarbejdet i Bofællesskabet Fyrpar-

ken i Esbjerg. Og det er forstander Britta Lassen ikke utilfreds med:

- Vi er godt stillede, fordi vi har engagerede pårørende.

Formand for pårørendeforeningen Kaj Isen, der er far til en søn på 40 år, som har boet i Fyrparken siden indvielsen for ti år siden, supplerer:

- Det, der skete på Strandvænget, tror jeg ikke vil kunne ske her, fordi der er så mange forældre, der følger med i deres børns liv. Som forælder til et handicapet barn har man en anden relation til barnet. Man er vant til at være fremme i skoen. Intet er jo kommet af sig selv. Problemet er, hvis der ingen forældre er.

Britta Lassen uddyber i forhold til de dedikerede forældre:

- Vi må nogle gange bryde ind og sige: "Slap nu af, der er styr på det!" Nogle gange vil de pårørende blande sig mere, end godt er, for de har været vant til at gå forrest. Men de må jo også respektere deres søn eller datters egne valg. Vi tror på størst mulig selvbestemmelse for beboerne, men som ansvarligt omsorgspersonale har vi sat nogle rammer

for dem – for eksempel skal de gå i seng, men de bestemmer selv hvornår.

- En sag kan se helt forskellig ud alt efter, om man ser den med følelsesmæssige eller faglige briller. Den bedste løsning er ikke nødvendigvis vores eller de pårørendes. Vi må have respekt for beboernes ønsker langt hen ad vejen, og derfra finde den bedste løsning, siger Britta Lassen.

PÅRØRENDEFORENINGEN

Den overordnede ramme om det gode samarbejde mellem personalet på Fyrparken og de pårørende er pårørendeforeningen. Den blev dannet i forlængelse af Fyrparkens etablering for ti år siden, en etablering som blandt andet skete efter et flerårigt pres fra flere forældre, der mente, at det var på tide, at der blev etableret nogle tidsvarende boliger med døgnbemanding til mennesker med udviklingshæmning i Esbjerg. Flere fra denne forældregruppe sidder stadig i pårørendeforeningen.

Som medlemmer optages nære pårørende til Fyrparkens beboere – med

Yrsa Svendsen og Helle Toft, der henholdsvis arbejder og bor i Fyrparken.

- Det er os selv, vores eget drive, der har skabt det gode samarbejde her på Fyrparken. Vi har ikke haft nogen udefra til at skubbe på, siger forstander Britta Lassen der nederst ses sammen med Kaj Isen, formand for pårørendeforeningen.

LEV om bruger- og pårørenderåd

LEV vedtog i 2010 disse to enkle retningslinjer om etablering af pårørenderåd og brugerråd:

- Hvor beboerne ikke kan tale deres egen sag, skal der være et pårørenderåd.
- Hvor beboerne kan tale deres egen sag, skal der ikke nødvendigvis være et pårørenderåd. Men man bør overveje de pårørendes rolle og muligheder for at bidrage som ressource. Det kan betyde, at der oprettes et pårørenderåd, der på ingen måde beskæftiger sig med den konkrete dagligdag på bostedet. Det kunne have en mere ekstern rolle, for eksempel som et talerør til det politiske og administrative system. En anden model kunne være, at der ikke oprettes et pårørenderåd, men at pårørende i positivt samspil med personalet stiller sig til rådighed som ressourcepersoner, f.eks. i en støtteforening.

nære forstås personer, som har en central plads i beboerens liv. Foreningen ledes af en bestyrelse, der består af formand, næstformand, kasserer og to bestyrelsesmedlemmer.

I pårørendeforeningen diskuterer man, hvad man nu synes, der er relevant. Der er ingen stram styring af dagsordenen. Der holdes møder efter behov, og man tages med på råd, når visse beslutninger træffes.

For et par år siden var pårørendeforeningen faktisk ved at gå i graven. Kaj Isen fortæller, at der var tanker om at nedlægge foreningen, fordi interessen blandt de øvrige pårørende ikke var overvældende. Det blev dog ved tanken, for det viste sig, at der trods alt var opbakning til, at den skulle køre videre. Og det er Britta Lassen glad for:

- Jeg ville være meget ked af at undvære pårørendeforeningen. Jeg har brug for dem til at vende ideer, og de har en vigtig funktion i forhold til at formidle viden videre.

I Esbjerg Kommune er der i øjeblikket ingen regler eller krav om pårørenderåd eller lignende på botilbud. Men det ændrer sig måske i forbindelse med, at der i forvaltningen for Borger & Arbejdsmarked arbejdes på et såkaldt masterplanprojekt,

På Fyrparken er der i øvrigt ikke noget beboerråd. Det har der ellers været, men det var et problem, at kun de allerstærkeste beboere var med. Dermed kom rådet ikke til at repræsentere ret mange af beboerne. Så med opbakning fra pårørendeforeningen blev det nedlagt for nogle år siden.

RESPEKT

Man skal ikke være ret lang tid sammen med Kaj Isen og Britta Lassen, før man finder ud af, at "respekt" er et kodeord. Respekt for personalets arbejde, for beboernes integritet, for de pårørendes ønsker og tanker. Britta Lassen siger:

- Jeg opfatter det sådan, at ting bliver sagt. Man, det vil sige de pårørende, føler sig taget alvorligt, hørt og set.

Som der også står i pårørendepolitikken, så udgør de pårørende en væsentlig støtte for beboeren, og de bliver opfattet som en meget væsentlig samarbejdspartner.

Kaj Isen:

- Det er ikke fordi, at vi kun klapper hinanden på skuldrene, men vi løser tingene civiliseret.

NYHEDSBREV

I overensstemmelse med respekten for de pårørende og ønsket om konstruktiv dialog er der fra Britta Lassen til de pårørende en omfattende information:

- Jeg udsender nyhedsbrev hver måned. Her kan man læse om, hvad der er gang i

TEMA OM PÅRØRENDESAMARBEJDET

Dette er første artikel i en serie om pårørendesamarbejde. Intentionen er at give gode erfaringer videre til andre, som måske ikke er kommet så langt med pårørendesamarbejdet. Vi følger op med flere artikler i kommende blade.

af tiltag, nyt personale osv. på Fyrparken. Jeg indkalder pårørende foreningen, hvis der er noget, som kræver deres orientering og stillingtagen. Blandt andet er det pårørende foreningen, som har sørget for, at vi har kunnet hyre Kandis til en jubilæums koncert i juni. Jeg havde næsten selv opgivet det, fordi jeg troede, at det ville blive alt for dyrt for os, men da vi talte om det i bestyrelsen, var der en, der sagde, at det kan vi måske rejse nogle midler til hos private og fonde. Så gik et par stykker i gang med det, og det er nu endt med, at vi nu kan holde fest for en 70-80 personer og Kandis til at stå for underholdningen.

Pårørende foreningen arbejder næsten udelukkende lokalt på Fyrparken. - Vi har ikke kontakt til politikere ud over, hvad et af bestyrelsesmedlemmerne har via LEV. Kontakten til administrationen i kommunen er også begrænset. Men måske ændrer det sig, når de kommunale besparelser også får betydning for os, siger Kaj Isen.

I forhold til budget 2011 så er der allerede nu på det sociale område i Esbjerg Kommune indregnet en yderligere besparelse på cirka 13 millioner kroner i budget 2012.

DE PÅRØRENDE BRUGES

Pårørende foreningen på Fyrparken er ikke den eneste forening på stedet. Der er nemlig også en afdelingsbestyrelse for Boligafdelingen Fyrparken, hvor man ud over at godkende budgetter og lignende også tager sig af husets vedligeholdelse og de grønne områder omkring huset. I stor udstrækning er det de samme personer, som går igen i både pårørende foreningen og afdelingsbestyrelsen. Det skyldes både, at der er nogle yderst kvalificerede personer – blandt andet en ingeniør og en arkitekt – imellem, men selvfølgelig også, at det kan være lidt svært at få frivillige til at deltage i foreningsarbejde. Det har været overvejet at slå de to foreninger sammen, men det viste sig, at det ikke er lovligt. Det tilstræbes dog at holde møder i de to foreninger samme dag, så det bliver nemmere at håndtere rent tidsmæssigt for medlemmerne.

- Vi lægger meget beslag på de pårørende, men det er frugtbart at have dem med, og det er vigtigt med dialog,

så vi kan få belyst de sager, der måtte være, fra forskellige synsvinkler. Så løber vi ikke skævt af hinanden, siger Britta Lassen.

PÅRØRENDEPOLITIK

I 2007 vedtog man en pårørendepolitik på Fyrparken. Selve processen med at få vedtaget politikken medførte en del diskussion blandt personalet indbyrdes og mellem personale og pårørende om, hvem der gør hvad. Og hvornår man absolut ikke skal blande sig!

- Vi fik i den proces tydeliggjort de pårørendes forventninger til os som personale i forhold til aktiviteter, kost, økonomi, selvbestemmelse og meget mere, fortæller Britta Lassen.

Af pårørendepolitikken fremgår det blandt andet, at målet er at understøtte, bevare og videreudvikle et godt forhold mellem beboere, pårørende, personale og ledelse. Det skal man blandt andet nå ved en gensidig afstemning af forventninger og en levende og løbende dialog.

Vedtagelsen af pårørendepolitikken ændrede ikke noget fundamentalt for livet og arbejdet på Fyrparken, men det var godt at få det formuleret, som Kaj Isen udtrykker det.

DET RØDE FELT

Britta Lassen og Kaj Isen er enige om, at gensidig respekt og fortrolighed er vigtigt for, at samarbejdet omkring beboerne på Fyrparken kan fungere optimalt. Det søger Britta Lassen blandt andet at opnå ved at have stor fokus på, at de pårørende er orienteret om, hvordan det går med deres søn, datter, bror eller søster. Samtidig er det vigtigt for Britta Lassen, at både de pårørende og personalet kender de mekanismer, der opstår, når man er forælder til et barn med handicap. Og de gælder også, selv om barnet er blevet voksent. Den forståelse har stor betydning for det daglige samarbejde.

- Forældre, der er fyldt op, skal vide, at de er ikke besværlige eller mærkelige, når de kæmper for deres barn, for de er jo styret af deres følelser, siger Britta Lassen.

Når en pårørende nærmer sig det røde felt, gør personalet hvad der er muligt

Marlies Schmeer har kun boet i Fyrparken i tre uger, men er begejstret for stedet.

Om Fyrparken

Bofællesskabet Fyrparken er en boinstitution for voksne udviklingshæmmede med varigt nedsat fysisk og psykisk funktions- evne. Fyrparken består af tre afdelinger med hver seks beboere. Fyrparken blev åbnet i januar 2001.

Den enkelte beboer har sin egen lejlighed, der er bygget efter Ældreboligloven. Lejligheden indeholder et soveværelse, et stort badeværelse og en stue med tekøkken. Der er udgang til en lille terrasse fra hver lejlighed.

I værdigrundlaget for Fyrparken står der blandt andet: Vi lægger vægt på et godt samarbejde med beboernes pårørende. De er en vigtig del af beboerens liv.

Læs mere om Fyrparken på <http://bo-fyrparken.esbjergkommune.dk>

for at fortælle, at der er styr på det. Men det sker heldigvis forholdsvis sjældent.

- Jeg tror ikke, at vi kommer ud for en person, som er helt oppe at ringe. Vi går ind i det, inden det bliver slemt, prøver at forebygge og inddrager dem, som ønsker det, fortæller Britta Lassen.

Pårørende foreningen blander sig ikke i de pædagogiske metoder på Fyrparken eller de pædagogiske udviklingsplaner. Kaj Isen fortæller, at han opfatter det således, at man på Fyrparken er meget fremsynede, hvad det angår, så det har ikke været relevant. Hertil siger Britta Lassen:

- Vi er meget opmærksomme på hele tiden at udvikle os og blive klogere. Men jeg tror, at hvis det ikke var tilfældet, så ville I være der!

ANNONCE

Lige smart nok

Markedet for mobilabonnementer er en jungle for de fleste. Mange kender til de ivrige sælgere, som man kan støde på i det lokale supermarked eller på gader og stræder. Men er etikken altid i orden? Er sælgerne altid opmærksomme på, at voksne med udviklingshæmning kan være lette at lokke? En sag fra LEVs rådgivning kunne tyde på, at det ikke altid er tilfældet

I løbet af blot 16 uger lykkedes det en og samme telefon- og abonnementsælger at prakke en kunde hele fem nye telefoner og syv abonnementer på. Kunden er en ung mand med udviklingshæmning, som er ansat i et supermarked, og han blev netop i forretningen gang på gang indfanget af sælgeren fra teleselskabet – her skal det nævnes, at teleselskabet har en bod i supermarkedet.

I løbet af ganske kort tid blev der tale om uoverkommelige teleudgifter for den unge mand. Rykkerbrevene dumpede med jævne mellemrum ind af brevsprækken med trusler om gebyrer, inkasso og til sidst overgivelse til retslig inkasso. Den unge mands hjemmevejleder forsøgte at hjælpe ved at få en dialog med teleselskabet, men uden held. Til sidst måtte de bede den unge mands mor om hjælp.

Moren tog også kontakt til både teleselskabet og inkassofirmaet for at finde en løsning. Hun gjorde selskabets kundeservice opmærksom på, at hendes søn er udviklingshæmmet, og at han ikke kunne overskue konsekvenserne af de mange telefoner og abonnementer. Men i kundeservice hos teleselskabet var der ikke megen lydhørhed. Hun var velkommen til at klage til teleankenævnet, men efter deres opfattelse havde sælgeren ikke begået nogen fejl. Inkassofirmaet var dog lydhøre og udsatte

nogle forretninger, men fastholdt at de skyldige beløb skulle indbetales. Derfor tog moderen kontakt til LEVs rådgivning.

LEV: KYNISK UDNYTTELSE

Efter at have gennemgået forløbet og de mange ubetalte regninger, skrev LEV et brev til selskabets ledelse. Brevet gjorde det klart, at der efter vores opfattelse var tale om et eksempel på kynisk udnyttelse af en ung mand med begrænsede kognitive funktioner. Teleselskabets sælger var tydeligvis ikke blevet tilstrækkeligt instrueret i, hvordan man håndterer salg af denne art på en etisk ansvarlig facon. Og denne mangelfulde instruktion er ene og alene selskabets ansvar.

Dagen efter selskabets modtagelse af LEVs brev, blev LEV kontaktet af selskabet, som i modsætning til tidligere nu gerne ville indgå i dialog med den unge mands mor. Herefter blev moderen til den uheldige telekunde ringet op af selskabet. Der var tale om et meget uheldigt og beklageligt forløb, hed det nu. Og det ville selskabet gerne finde en løsning på. Efter en dialog mellem selskab, mor og LEV kom en aftale i stand: Selskabet droppede alle fordringer og inkassovarsler. De mange abonnementer blev opsagt uden omkostninger for kunden, og kunden blev holdt skadesfri for omkostningerne for både telefoner og abonnementsperiode.

Den betydelige konkurrence på telemarkedet og den udbredte brug af salgsfremmede aflønningsformer for sælgerne (bonus- og provisionsordninger mv.) bidrager til, at mennesker med udviklingshæmning let kan blive ofre for manipulerende sælgere. De fem telefoner og syv abonnementer på 16 uger er nok i den ekstreme ende. Men LEV oplever, at problemet er voksende, og det stiller krav til teleselskabernes uddannelse af deres salgsmedarbejdere. Således bør sælgerne introduceres til i deres sælgeruddannelse, at der er kunder, som ikke kan overskue konsekvensen for deres privatøkonomi af at tegne mange mobilabonnementer.

Ingen – heller ikke ansvarlige teleselskaber og deres omdømme – kan være tjent med, at mennesker med udviklingshæmning bringes i økonomisk uføre, fordi en ung sælger ikke kan modstå fristelsen til skyde genvej til ekstra bonusbetaling.

Som det fremgår, har vi valgt ikke at nævne navnet på teleselskabet. Den "diskretion" skal alene ses som en anerkendelse af den hurtige og imødekommende handlemåde, som selskabet udviste oven på LEVs henvendelse.

Støt dig selv Støt udviklingshæmmede

Bliv medlem af LEV og få gratis rådgivning, kurser og viden om dit barns handicap, hvad du **SOM** forælder kan gøre for at hjælpe dit barn, og hvad du kan gøre for at hjælpe dig selv og andre familier med et barn med udviklingshæmning.

VI TILBYDER FØLGENDE TYPER MEDLEMSKABER:

Enkelt medlem	300 kr.	pr. år
Enkelt u. blad	175 kr.	pr. år
Parmedlem	425 kr.	pr. år
Parmedlem u. blad.....	250 kr.	pr. år
Pensionist/studerende	150 kr.	pr. år
Pensionistpar/studerendepar.....	225 kr.	pr. år
Pensionist/studerende u. blad.....	75 kr.	pr. år
Livsvarigt medlem	3.500 kr.	
Forening.....	800 kr.	pr. år
Guldmedlem	5.000 kr.	pr. år
Abonnement.....	300 kr.	pr. år

Du kan melde dig ind i LEV ved at ringe på tlf. 3635 9696, sende en e-mail til lev@lev.dk eller direkte fra LEVs hjemmeside www.lev.dk

AF THOMAS GRUBER, POLITISK KONSULENT I LEV ■

Hold øje

med din tabte arbejdsfortjeneste

Kommunerne administrerer reglerne om tabt arbejdsfortjeneste til forældre, der passer deres barn med handicap i hjemmet, helt hen i vejret. Det dokumenteres godt og grundig i en undersøgelse fra Det sociale nævn i Region Sjælland. Modtager du tabt arbejdsfortjeneste kan der derfor være god grund til at kigge din bevilling efter i sømmene

Det sociale nævn har netop offentliggjort rapporten "Praksisundersøgelse 2010. Tabt arbejdsfortjeneste". Undersøgelsen viser blandt andet, at der i en meget stor del i de i alt 86 sager fra seks kommuner, der er undersøgt, ikke er styr på, hvem der kan få tabt arbejdsfortjeneste og med hvilke begrundelser.

Men undersøgelsen viser også, at kommunen i næsten alle sagerne sætter en slutdato for ydelsen af tabt arbejdsfortjeneste. Og det er i klar strid med lovgivningen konstaterer nævnet i rapporten. Tabt arbejdsfortjeneste er som udgangspunkt en løbende ydelse og må ikke gøres tidsbegrænset, med mindre det udtrykkeligt er aftalt med den pågældende borger.

- Jeg er ærligt talt noget forbløffet over den lemfældighed, som kommunerne lægger for dagen. Godt nok får vi mange henvendelser i vores rådgivning om problematisk administration på det her område. Men at der er fejl i ni ud af ti sager, det er jo helt ude i skoven, siger LEVs formand Sytter Kristensen

TJEK DIN BEVILLING

Er du i den situation, at du får dækning for tabt arbejdsfortjeneste, så er der al mulig grund til at tjekke sin bevilling. Hvis kommunen har sat en udløbsdato på din bevilling, uden at du har sagt ok, så skal du overveje at kontakte din sagsbehandler. Bed om at få tidsbegrænsningen ophævet.

Du skal også være opmærksom på, at du har krav på en afviklingsperiode på tre måneder, hvis den tabte arbejdsfortjeneste ophører eller bliver reduceret. Det er en betingelse, at du er medlem af en A-kasse, men undersøgelsen fra nævnet viser, at kommuner tilsyneladende heller ikke kender denne del af regelsættet.

Emil har fået vigtige rollemodeller at spejle sig i i Skovtrolden. Resultatet er en gladere dreng, der tør tage flere udfordringer i hverdagen.

Åbenheden mellem stuerne udvikler Emil. Han er nået til den alder, hvor interessen for de andre børn, især drenge, er stor. Nu løber han selv frem og tilbage mellem stuerne, og får flere rollemodeller i sin hverdag.

Lene Wood-Petersen, mor til femårige Emil med Downs syndrom.

Inklusion fra første mursten

Ved at indtænke inklusion fra første sten har man i børnehaven Skovtrolden udvisket grænserne mellem special- og almenområdet. Venskaber, leg og læring trives på tværs af udviklingstrin og fysiske rum

"Rødderne" (den store gruppe) holder samling. I midten sidder Jens, hans øjne tindrer af glæde, mens han viser Rapanden Rasmus' vognfærd med ivrige fagter. 30 meter derfra, på lederens kontor, ligger drengens sagsmappe. Den fortæller om Jens' tidligere institutions-hverdag præget af mistrivsel og marginalisering. I dag stortrives Jens. Han har sin base på sin stue sammen med andre børn med særlige behov. Stuen er Jens' sikre havn. Her hersker tydelig struktur og klare diagrammer over dagens program. Ofte, som nu, forlader Jens den sikre stuestruktur og vælger i stedet aktiviteter og relationer sammen med Skovtroldens "normalbørn" andre steder i børnehaven. Leder Dorte Jochumsen er både glad og stolt over den udvikling, som Jens har gennemgået på bare fem måneder:

- Vi taler så meget om de vigtige overgange og om inklusion. Vi har med Skovtrolden fra starten tænkt: Kan vi gøre noget med murstenene?

BESTEMTE SELV

Fra de tidligste skitser til byggeriet af Skovtrolden på Blåsenborg Alle i Maribo har inklusion af børn med særlige behov været et kardinalpunkt. Man besluttede fra start at placere Skovtrolden i forlængelse af Blåsenborgskolen –

mellem skolens centerrække og skolens SFO. I Skovtroldens lyse, store rum slår inklusionstemaet også igennem – for eksempel i det store fællesareal i midten af huset med adgang til rækken af "sammenbundne" stuer. Udenfor, med udsigt til kuperede golfbaner, giver legepladsen udfordringer for børnekroppe på alle udviklingsniveauer. Dorte Jochumsen fortæller:

- Vi har haft stor selvbestemmelse i hele processen. Vi har fået lov til at udvikle en institution uden beslutninger ovenfra.

I dag tæller Skovtrolden i alt 52 børn i normaltilbud og syv børn i specialtilbud. Men hvor den almene børnehave kører efter dagtilbudsloven så kører specialdelen efter servicelovens §32. Det er en vigtig skelnen, for den betyder, at specialdelen ikke er et pasningstilbud, men at der ydes børnene en social- og behandlingsmæssig indsats. Som gæst i Skovtrolden er det svært at skelne børn i normal- og specialtilbud fra hinanden. Leg, aktiviteter og træningsøvelser foregår i alle afkroge af børnehaven – og alle typer af børn er sammen. Alle børn tilhører en gruppe, hvor strukturen er tilpasset det enkelte barn. Men børnene har samtidig mulighed for at forlade "stuen" og udforske nye rum, nye venskaber og nye lege. Og det gør

børnene i Skovtrolden i rigt mål – godt hjulpet på vej af inkluderende arkitektur og pædagogik. De fleste børn kan kommunikationsformen Tegn til Tale – også dem i normaltilbud med fuldt udviklet talesprog.

- Det er de nødt til for at kunne tale med deres venner uden sprog, fortæller Dorte Jochumsen, der selv tidligere var chef for daginstitutionsområdet i Lolland kommune.

INGEN KOMMUNALE KUNSTGREB

Nabokommunen Guldborgsund har været stærkt kritiseret for at omdøbe et specialbørnehavetilbud til et normaltilbud for at spare penge. Inklusionen i Skovtrolden har aldrig været ment som en vej til at spare penge:

- Vi kan lave økonomiske kalkuler og juridiske kunstgreb, alt det vi vil, men det handler altså om, at de her børn skal leve et liv, der er værd at leve, fortæller lederen og fortsætter:

- Man kan groft sige, at der findes tre kategorier for vores arbejde med børnene: Behandling, specialpædagogik og pasning. Når vi ser et barn med skæve ben eller arme, er man ofte allerede på vej over i behandling. Jeg siger i stedet: "De skal ud og klemme fingrene i skufferne i fællesskab med andre."

"Ved at inkludere børnene skaber vi stordriftsfordele. Vi er nu bare én enhed, og vi har ikke reguleret på ressourcefordelingen". Dorte Jochumsen, leder af Skovtrolden. (Til venstre kommunens udviklingskonsulent Ida Byrge Sørensen).

- Selvfølgelig skal børnene have den rette behandling. Men de skal også lære at leve sammen med andre. Vi har aldrig rigtigt sluppet særfororgstanken, hvor børn blev placeret på døgninstitution under kritisable forhold, da de var tre-fire år og tilbragte hele deres barn- og ungdom der.

EMIL OG ROLLEMODELLERNE

Den femårige Emil har Downs syndrom. Emil har intet sprog og mangler fornemmelse for de sociale spilleregler. Han går tre af ugens fem dage hos den store gruppe (Rødderne) sammen med børn fra normalområdet, der skal begynde i skole efter sommerferien. De resterende to dage er han i "specialbørnehavestuen" – ti meter og to døre fra Rødderne. Ifølge Emils mor, Lene Wood-Pedersen, profiterer Emil af Skovtroldens inkluderende rammer:

- Åbenheden mellem stuerne udvikler Emil.
- Han er nået til den alder, hvor interessen for de andre børn, især drenge, er stor. Nu løber han selv frem og tilbage mellem stuerne og får flere rollemodeller i sin hverdag. Vi har fået en mere glad og tilfreds dreng, efter han kom til Skovtrolden.

Det er meningen, at Emil efter sommerferien skal gå alle dage hos Rødderne. Lene Wood-Pedersen:

- Det bliver spændende at se, hvad

Lolland Kommune gør, hvis Emil ikke kan klare hele dage.

Emil er familiens yngste barn ud af en søskendeflok på fire, og familien er glade for at have mormor tæt på. Lene Wood-Pedersen:

- De seneste tre år har mormor taget imod Emil hjemme hos os, når han kom hjem kl. 15, og vi har været på arbejde. Men hvad med om et års tid, når han starter i skole? Hvad skal han så efter skole – bliver der et SFO-tilbud til ham?

UDVIKLER OGSÅ PERSONALET

Det inkluderende fællesskab kommer ikke af sig selv – eller af mursten alene. De fysiske rammer skal fyldes af en

konsekvent relationspædagogisk praksis. I Skovtrolden har Emil, Jens, Patricia og alle de andre lige afsluttet temaet: "Forskelle, ligheder og venskaber". Temaet, der bestemte udbuddet af aktiviteter, har været med til at styrke børnebåndene i Skovtrolden. Ida Byrge Sørensen er udviklings-

konsulent i Lolland Kommune, og hun er, ikke underligt, tilfreds med Skovtroldens første tid:

- Den inkluderende måde at arbejde på er også udviklende for personalet. Der er kommet helt nye muligheder for professionel sparring. Man er ikke lukket inde i sine egne bobler. Her spejler man sin specialviden i normalområdet, og det er

FAKTA

Skovtrolden blev indviet den 1. november sidste år. Børnehaven er normeret til 80 børnehavebørn og seks-ti børn med særlige behov. Børn og personale blev overflyttet fra Regnbuen, der var normeret til 40 børn. For tiden er der indskrevet 52 børn i normaltilbud og syv børn i specialtilbud i Skovtrolden. De resterende pladser tages i brug i takt med at nye børn indskrives. Leder er Dorte Jochumsen, der var tidligere chef for daginstitutionsområdet i kommunen og leder af Regnbuen og Specialbørnehaven Lolland. Specialbørnehaven Lollands afdeling i Langø (Æblehaven) hører også under den nye institution.

meget konstruktivt. For eksempel er der jo læreplankrav til alle børn, og her diskuterer vi på tværs af børneprofiler, hvilke kompetencer børnene skal opnå.

Skovtrolden er et pilotprojekt for kommunens inklusionstanker. Dorte Jochumsen anerkender, at inklusion er vanskelig, hvis ikke de fysiske rammer eller personalets parathed er til stede:

- Øvelsen bliver at få skabt tankerne i andre institutioner. Man kan ikke kopiere vores model, men vi kan være en inspiration at skele til. Vi siger: "Hør her, det kan godt lade sig gøre!" Ida Byrge Sørensen supplerer:

- Skovtrolden er eksemplarisk. Vi skal fortsætte med at kompetenceudvikle for at skabe flere mangfoldige børnemiljøer. Og inklusionen skal tænkes løbende. Inklusionsprocessen skal konstant gentænkes efter den aktuelle børnegruppe – og det gælder både den mindre gruppe af børn med særlige behov, men også den store gruppe af børn inden for normalområdet.

ANNONCE

FOTO: HANS JUHL ■

Strike

Jens Persson er dedikeret bowling-spiller. Hver torsdag møder han op i Grøndals Centret i København og spiller et par timer med vennerne i klubben Lavia. Samværet er skønt – der bliver spist, drukket kaffe, hygget og spillet. Jens spiller også turneringskampe for Lavia. Han har blandt andet været i Maribo og Næstved for at spille klubkampe.

ANNONCE

TEKST OG FOTO: LENE ESTHAVE ■

De Rejsende

Rummelighed er et af kodeordene i forbindelse med de seneste 50 års historie om mennesker med udviklingshæmning. Det viser teaterforestillingen De Rejsende.

Scenen er sat. Lyset er slukket. Publikum bevæger sig på plads. Spotlightet tændes, og Elly Nielsen træder frem på scenen. Hun er en af 23 udviklingshæmmede fra Nordhøj i Kolding, der medvirker i stykket De Rejsende.

Stykket er et samarbejde mellem teatret Mungo Park og Organisationen Nordhøj, der er et beskyttet værksted, og fortæller om mennesker med udviklingshæmnings historie i forbindelse med Nordhøjs 50 års jubilæum.

- Det er svært at huske alle ordene, men jeg kan dem nu, fortæller Elly stolt.

De har øvet i flere uger, og alle forestillinger er udsolgt. Lagerrummet på Nordhøj er fyldt til sidste stoleplads, og enkelte må stå op. Jesper Riefenstahl fra Mungo Park har været instruktør på

forestillingen, og det har været en stor oplevelse.

- Jeg er dybt rørt over, hvor godt spillerne på De Rejsende har arbejdet. De har været disciplinerede og tillidsfulde. Pludselig har de fået en stemme i det offentlige rum, fortæller han.

Efter 30 minutter er forestillingen slut, og det er en stolt flok, der grinende og jublende tager imod publikums klapsalver.

Jimmi Holm Andersen spiller en læge i stykket og er meget begejstret.

- Det har været spændende at lave, og det er godt, at det handler om os. Der er ikke mange, der kender de udviklingshæmmedes historie, og jeg er glad for, at man ser på os på en anden måde i dag end for 50 år siden, siger han.

Succesen fortsætter

For at imødekomme den store efterspørgsel har Mungo Park og Nordhøj valgt at forlænge spilleperioden på forestillingen De Rejsende. Stykket kan igen opleves fra 13.-15. april. I den forlængede spilleperiode rykker stykket fra Nordhøjs lagerhal til scenen på Mungo Park.

Om forestillingen

De Rejsende er en forestilling om, af og med dem, der bor på samfundets yderside, og den følger udviklingen i Danmarks behandling af mennesker med udviklingshæmning fra 1960'erne og frem til i dag. Stykket viser et samfund, der er begyndt at indrette sig på mennesker i stedet for at ville rette mennesket til. Spørgsmålet er dog, om vi stadig er så rummelige, som vi selv går og tror.

ANNONCE

Sløjfeløbet

– motionscykelløb i "Eventyrets land"

For tredje år i træk afvikles Sløjfeløbet, et motionscykelløb for mennesker med nedsat funktionsevne "af næsten enhver art", i maj i det vestlige Jylland.

Løbet er bygget op omkring fem ruter af forskellig længde og sværhedsgrad, som med udgangspunkt i fælles start og mål bevæger sig som "sløjfer" ud i den smukke natur – deraf navnet, Sløjfeløbet.

Den enkelte rytter, med eller uden hjælper, kan så vælge den eller de "sløjfer", som passer til ens lyst og formåen.

Inspirationen til Sløjfeløbet kommer fra det traditionsrige "Tour de Bornholm", Danmarks største motionscykelløb for mennesker med forskellige handicaps. Ryttere og hjælpere fra det vestjyske har i en årrække med stort udbytte deltaget i Tour de Bornholm. Men efter løbet på Bornholm i 2008 mødtes Morten og hans forældre, Kirsten og Ole Lennart med ryttere, hjælpere og personale fra Varde Kommunes handicap-, bo- og servicetilbud for at se, om ikke de gode cykeloplevelser fra Bornholm kunne "omplantes" til den smukke natur i "Eventyrets land" – ja, sådan benævnte digteren Thomas Lange allerede i midten af 1800-tallet området.

Som sagt, så gjort! Året efter, sommeren 2009, startede Sløjfeløbet for første gang i et formaliseret samarbejde mellem LEV-Varde, Varde Kommunes handicap-, bo- og servicetilbud og, som en interessant og meget aktiv tredje partner, LIONS i Varde.

I 2009 kunne man sende cirka 50 ryttere og hjælpere ud på "sløjferne". I 2010 var antallet steget til sammenlagt knap 80 deltagere, og her i 2011 håber man på endnu flere!

PRAKTISKE OPLYSNINGER:

Man kan tilmelde dig og få yderligere oplysninger om løbet på www.slojfeloebet.dk. Sidste frist for tilmelding er den 19. maj. Prisen er 250 kr./rytter, incl. en gratis ledsager/hjælper. Ekstra ledsagere koster 125 kr. pr. person.

Tour de Amager

Københavns Kommune vil i år afvikle et cykelløb for mennesker med udviklingshæmning. Løbet finder sted lørdag den 14. maj – det skydes i gang kl. 11.00 – og laves som et samarbejde mellem Café Tusindfryd, netværkscentre Lærkevej og Campo og idrætsforeningen KIFU.

Ruten på 32 kilometer er planlagt til at følge de mange smukke stier, der er på Amager. Turen starter og slutter på Sundbyvang, så det er derfor vigtigt, at deltagere er trafikksikre.

Arrangørerne håber på deltagelse fra hele Sjælland, men da det er første gang, det afholdes, er der sat et deltager max. på 100.

Læs mere på www.cafetusindfryd.dk og www.kifu.dk

Ny Sport dækker nu også handicapdrætten

www.nysport.dk er en landsdækkende børnesportguide på internettet, der viser vej i junglen af spændende sportstilbud til børn. Ny Sport dækker nu også handicapdrætten. Sitet, der blev lanceret i april 2010, dækker aktuelt 65 sportsgrene og indeholder over 7.000 klubtilbud til børn og unge.

På Ny Sport kan man hente ny inspiration og finde information om de mange forskellige sportsgrene. Man kan søge efter en klub med tilbud til børn og unge i din region. Eller man kan få seneste nyt om aktuelle arrangementer og dele din viden med andre.

I første omgang kan man i forhold til handicapdrætten på Ny Sport se en præsentation af alle landets handicapdrætsklubber.

ANNONCE

Nadja Joy Tønnesen, Vemmelev

Stor dansk trup til Special Olympics

I juni og juli finder de 13. sommerlege for personer med et udviklingshandicap sted i Athen. Et rekordstort hold på 102 deltagere repræsenterer Danmark

Special Olympics World Summer Games (SOWSG) i Athen er en af årets allerstørste idrætsbegivenheder. Legene forventes at få deltagelse af 7.500 deltagere fra 185 lande, og Dansk Handicap Idræts-Forbund har netop offentliggjort listen med de 102 deltagere, der skal repræsentere Danmark ved det enorme internationale stævne.

Ud af de 102 deltagere er der 74 idrætsudøvere. De stiller op i 11 forskellige idrætsdiscipliner (se boks). Det er tredje gang, at Danmark stiller op ved SOWSG efter deltagelse ved legene i Dublin i 2003 og Shanghai i 2007.

Fra Dansk Handicap Idræts-Forbund glæder breddekonulent Anette Svejstrup sig til at komme af sted til Athen og følge de danske deltagere: - Det er første gang, vi stiller med så stor en trup til Special Olympics World Summer Games, og med deltagelse i hele 11 idrætter må man sige, at Danmark er rigtig godt repræsenteret. Vores deltagere kommer fra hele Danmark, og for mange er det første gang, de skal konkurrere mod deltagere fra andre lande. At det så oven i købet skal ske i Athen, som for få år siden dannede rammen om OL og PL, gør blot det kommende stævne endnu mere specielt.

I nogle idrætsgrene bliver det første gang, at der er dansk deltagelse: - Jeg glæder mig meget til at se alle vores deltagere udfolde sig, og især gymnastik og håndbold bliver spæn-

dende, idet det er første gang, Danmark stiller op i disse idrætter ved SOWSG. Vi debuterer også i Unified Fodbold – det er 7-mandsfodbold med spillere med udviklingshandicap og "partnere", som er spillere uden udviklingshandicap – og en forholdsvis ny måde at spille fodbold på her i Danmark, siger Anette Svejstrup.

UDTAGELSE

For de individuelle idrætters vedkommende er cirka halvdelen af de aktive forhåndsudtaget i løbet af 2010 på baggrund af tidligere resultater, træningsflid etc. De resterende er udtaget i forbindelse med Special Olympics Idrætsfestival 2010 i Næstved på baggrund af en lodtrækning blandt vinderne af de forskellige rækker. Det betyder, at det ikke nødvendigvis er vinderen af den bedste række i for eksempel bowling, som er udtaget. Dette er et vigtigt princip for Special Olympics, som skal sikre, at det ikke bare er de allerdygtigste, der kan deltage.

SOWSG indledes med en åbningsceremoni på Det Olympiske Stadion i Athen, hvorefter der venter ni dage med konkurrencer i 22 forskellige idrætsgrene på 30 forskellige idrætsarenaer. Afslutningsceremonien afholdes på det historiske Kallimaron Panathinaikon Stadion, der i oldtiden rummede grækernes Olympiske Lege. Under SOWSG skal deltagere blandt andet bo i Special Olympics Village, der ligger ved kysten 30 minutter fra det centrale Athen.

FAKTA OM SUMMER GAMES 2011

Med støtte fra den græske stat er Athen udvalgt til at tilrettelægge og være vært for Special Olympics World Summer Games i dagene 25. juni til 4. juli 2011. Dansk Handicap Idræts-Forbund har udtaget 102 deltagere, der stiller op i følgende idrætsgrene: Atletik, badminton, boccia, bowling, fodbold, golf, gymnastik, håndbold, judo, ridning og svømning. De danske deltageres oplevelser og resultater kan under stævnet løbende følges på www.dhif.dk

Special Olympics World Summer Games 2011 i tal:

- 185 lande
- 7.500 idrætsudøvere med udviklingshandicap
- 2.500 trænere
- 3.000 officials
- 22 idrætsgrene
- 25.000 frivillige
- 40.000 af udøvernes familiemedlemmer
- 3.000 journalister

Læs desuden mere på www.athens2011.gr/en

FAKTA OM SPECIAL OLYMPICS

Special Olympics – SO – er en verdensomspændende organisation, som arbejder med idræt for personer med udviklingshandicap. SO-stævner er breddeidrætsstævner for personer med udviklingshandicap med forskellige funktionsniveauer, hvor deltagerne inddeles efter deres aktuelle formåen (kaldet divisionering). I modsætning hertil er De Paralympiske Lege (PL) meget elitære og for alle handicapgrupper – handicapidrættens svar på De Olympiske Lege.

ANNONCE

Nordjylland afholder

forårsfest

Vrå Hallen, Stadionvej 17, 9760 Vrå
fredag den 13. maj 2011, kl. 17.30 til 22.00

Vi kan i år byde på følgende festmenu:

Frisk Kyllingesalat m/dressing og brød
Kryddersteg m/råstegte kartofler, salat og brød
Kaffe m/småkager og chokolade
Drikkevarer hentes og betales i baren

Under festmiddagen spiller orkesteret GIRO 413, som efter middagen fortsætter med dansemusik af høj velsvingende kvalitet frem til kl. 22.00, hvor festen slutter.

**Den samlede pris er 225 kr. pr. person.
– Kvittering medbringes!**

Tilmelding sker ved indbetaling

På posthus: benyt vedhæftede FI kort.
Via banker og homebanking:
Kort art 73 FI nummer 88012135

Husk: Hvis I er flere, der vil sidde sammen, bør I lave samlet indbetaling, så vil vi forsøge at placere Jer ved samme bord.
Husk altid tydeligt navn, adresse og telefonnummer og gerne mail-adresse !! Anfør venligst diabetes/gluten forbehold.

Sidste frist for tilmelding er:
Søndag den 1. maj 2011.

Spørgsmål og bestilling af særlig kosthensyn bedes rettet til Fridolin Laager
Tlf. 61 46 80 87 · mail: laager@turbopost.dk

SJÆLLANDS FESTIVAL 25. festival

ONSDAG 25. maj OG TORSDAG 26. maj 2011

Sweethearts	Cat n' Move
Burhan G	Fede Finn and the Funnyhoys
Danser med Drønge	Kandis
De Glade Sømænd	Dede and the Dedes
Sukkerchok	Mok Pek Partyband
Alphabeat	Lars Lilholt med Copenhagen Drummers

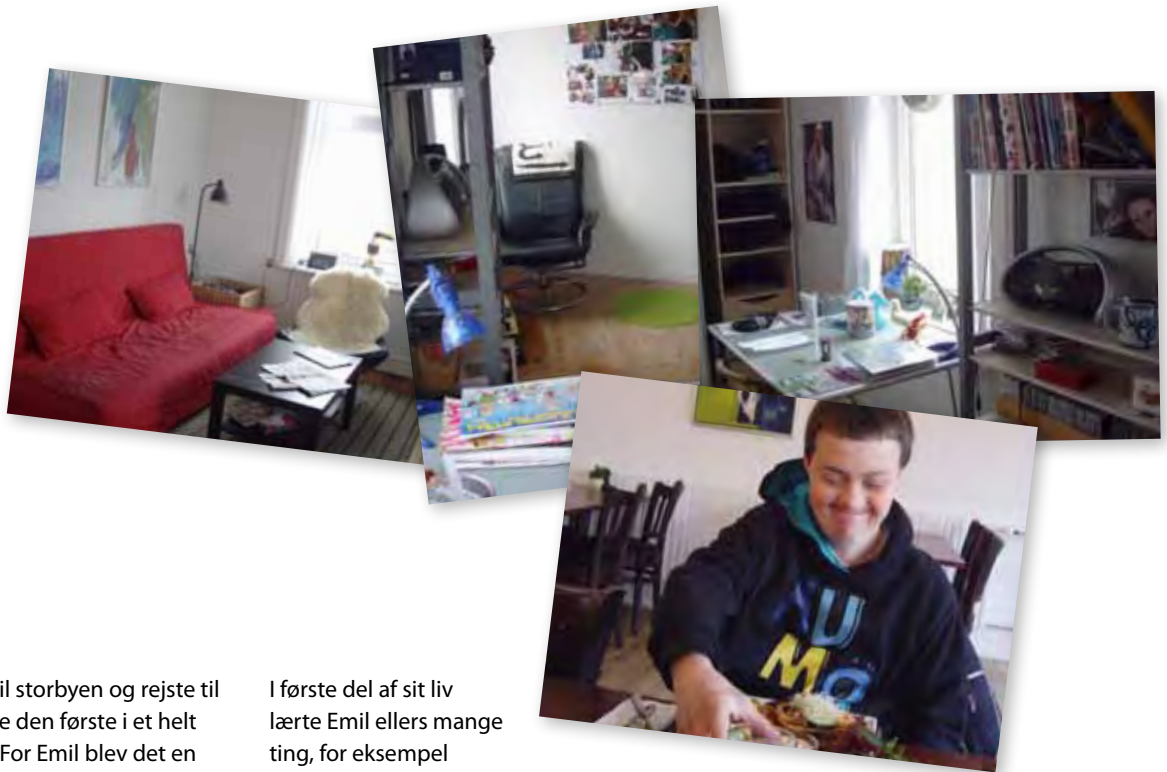
SE MERE PÅ www.sjaellandsfestivalen.dk

TEKST OG FOTO: LASSE RYDBERG ■

Tilbage til livet - en rejse fra København til Gedser

Emils tilværelse var nærmest gået i opløsning. Gamle færdigheder forsvandt og blev erstattet af opgiveness og isolation. Men så opstod en uventet mulighed

En dag forlod Emil storbyen og rejste til Gedser for at være den første i et helt nyt botilbud der. For Emil blev det en rejse tilbage til livet.

Dette er historien om Emil Meyling, der i en alder af 37 år var blevet helt isoleret i sin bolig i et botilbud i København. Så flyttede han til Gedser.

ET KAOS I ISOLATION

Allerede da Emil var yngre, blev hans liv med beskæftigelse og bolig mere og mere problematisk. Han isolerede sig og mistede efterhånden holdepunkterne i livet. Tilbage var et isoleret liv i boligen.

Emils mor, Vibeke Meyling, fortæller:

- Vi kunne ikke formå at få ham med til noget, det gjaldt alt lige fra ferier, barnedåb og til fødselsdage. Vi måtte tvinge ham, og først efter et voldsomt raserianfald, kom han med. Bagefter var han glad for, at han ikke havde mistet den oplevelse.

Vi kunne ikke formå at få ham med til noget, det gjaldt alt lige fra ferier, barnedåb og til fødselsdage

Emils liv flød ud, nat blev til dag, tidens rytmer blev som en dyne om livet.

- Han så fjernsyn hele natten, fortæller Vibeke Meyling. - Og da vi foreslog, at man kunne installere et tænd-og-slukur, der kunne hjælpe ham med at finde en dagsrytme, fik vi det svar, at "det ville være at betragte som et overgreb på ham, da han ikke ønskede det".

I første del af sit liv lærte Emil ellers mange ting, for eksempel kunne han færdes alene med offentlige transportmidler i København, han kunne cykle, være social og medleven- de. Men langsomt gik det ned ad bakke.

- Det var som om, han mistede troen på, at han kunne noget og troen på, at folk ville ham noget, siger Vibeke Meyling.

DEN ITALESATTE VIRKELIGHED

Hvorfor tror du, at det er gået så galt med Emil?

- Der kan være mange forklaringer, også noget i Emil, mener Vibeke Meyling.

- En forklaring kan være, at Emil i alle livets spørgsmål er blevet mødt som et voksent menneske, der kunne svare og dermed også tage et ansvar. Når han burde tage et bad, blev han spurgt, om han ville i bad. Hans nej blev taget for et nej, så der var perioder i hans liv, hvor han ikke var i bad i umindelige tider og faktisk stank.

I perioder ville Emil kun i bad, når hans tøj samtidig blev vasket, for når han nu var så glad for det tøj, måtte det forstås som hans ret.

- På et kursus for personale og pårørende på Emils bosted fortalte en psykiater, at en som Emil også var som en treårig, selv om han er mere end ti gange så gammel og har lært sig en del i livet. Det betyder, at der faktisk er noget,

Emil ikke kan beslutte, fordi han ikke er i stand til at forstå sammenhænge og konsekvenser, fortæller Vibeke Meyling.

I mange år har det været udbredt, at man skal betragte den voksne udviklingshæmmede som et menneske, man tager alvorligt, ved at det kan svare på egne vegne. Det er en smuk tilgang til mennesket, men det kan gå grueligt galt. Det gjorde det for Emil.

FRA STORBYENSOMHED TIL LILLEBY-LIVET

Emils forældre fandt, at Emils liv efterhånden var håbløst, så de ledte efter en udvej for ham. Efter at have kigget på nettet og fået råd af en konsulent i LEV fandt de et bosted, hvor Emil kunne komme i praktik. Desværre var der ikke plads til Emil efter praktiktiden var udløbet, men Emil og hans forældre fik et godt råd: Prøv at tjekke et nyt botilbud med tilhørende café i Gedser ud. Det kunne måske være noget for Emil.

Familien tog til Gedser, og de blev mere og mere skeptiske, efterhånden som landskabet blev fladere og fladere og husene lå spredte og ensomme. Da Vibeke Meyling endelig stod overfor bostedet, kom hun til at grine, det var dog for langt ude, skulle Emil eksporteres? Men hun glemte at grine, da hun trådte ind i Toldhuset, som bostedet hedder. For det var perfekt!

ANNONCE

Fra at have levet meget isoleret har Emil lært at begå sig blandt mange mennesker i Toldcaféen, som er et af Gedsers samlingssteder.

Emil flyttede ind som den første i Toldhuset. Forældrene gruede for, om han ville gå amok og splitte alting ad. Tre dage efter han var flyttet ind, sagde han i telefonen til sine forældre: "Jeg er glad for at flytte". Indenfor dage, ikke uger, så de, at Emil var mindre isoleret i denne lilleby, end han var i København.

TOLDHUSET OG TOLDCAFÉEN

Bostedet Toldhuset er indrettet i en af Gedsers smukkeste bygninger, det gamle toldhus fra 1891. Overfor Toldhuset ligger byens torv, der rammes ind i den modsatte side af Toldcaféen.

Toldhuset, der åbnede i august 2010, har plads til ti beboere. Det er et tilbud til udviklingshæmmede, der er på vej til at flytte i egen bolig eller bofællesskab, men også et tilbud der handler om at arbejde i Toldcaféen eller på et senere tidspunkt i andre virksomheder i byen.

Toldcaféen er byens café, der er åbent hver dag med dagens ret på menuen. Der er åbent for selskaber, det er her, der fejres fødselsdag, og det er her, der drikkes gravkaffe. Toldcaféen er også kulturhus med skiftende udstillinger og arrangementer, og det er desuden på vej til at blive et mini toldmuseum. Med andre ord: Det er et af byens mødesteder.

Forstander Anette Olsen fortæller, at da Emil kom her, var han meget angstpræget. Alt skulle være nøje forberedt, og han var ikke glad for nye tiltag. Men han ville gerne arbejde i Toldcaféen, og for at arbejde der måtte han gå i bad hver dag, før han mødte på arbejde. Og med hensyn til ynglingstøj, så måtte han have mere end et sæt. Så det tvangsprægede omkring badet forsvandt hurtigt.

Emil har selv valgt sin bolig, men da det er et botræningstilbud, er tekøkken, bad og toilet ikke en del af boligen. Han skal

altså ud af sit store rummelige værelse for at få dækket sine grundlæggende behov og i øvrigt have glæde af de fordele, et bofællesskab rummer socialt. Emils isolering i sin bolig blev dermed brudt fra starten, og det blev yderligere hjulpet på vej af, at morgenmaden hver dag indtages i køkkenet på et fast tidspunkt.

Efter morgenmaden er Emil klar til dagens arbejde i caféen. Han fylder sodavandsskabet op, opstoler i forbindelse med rengøring, sørger for fyrfadsllys i stagerne på bordene. Nogle dage laver han pedalarbejde, hvor alt ikke altid er forudsigeligt, men han klarer det, som når der en morgen er faldet en stor dyngne sne, der bare skal flyttes.

Emil fik også tilbud om at være med i en klub inde i Nykøbing F. Han ville gerne, men da det kom til stykket, sagde han nej. Det havde han jo gennem årene været vant til. Fra bostedets side fastholdt man dog, at det var en aftale, og efter nogle gange var angsten for at tage af sted der ikke mere.

DEN OVERSKUELIGE VERDEN

- Det, vi tilbyder Emil, skal være velovervejet, noget vi skal være sikre på, han kan profitere af. Vi ved i store træk, hvad Emil interesserer sig for. Og så arbejder vi med forudsigelighed. Men livet er ikke forudsigeligt, så når Emil, der abonnerer på dagbladet Politiken, ikke får sin avis til tiden, går han op i limningen. Men meget hurtigt kunne vi få ham til at forstå, at posten kan være forsinket, og vi lovede ham, at så snart avisen kom, skulle han få besked, fortæller Anette Olsen og fortsætter: - I starten var han tilbageholdende, men meget hurtigt begyndte han at få tillid til stedet, og i dag deltager han gerne i ting, selv om de ikke er planlagte.

Det går op for mig, medens jeg er sammen med Emil, at han har fundet sit

rette element – lidt som en fisk i vandet. Mange kender ham og hilser på ham, og han kan også fortælle mig, hvem der er hvem. Emil er blevet medlem af bysamfundet og accepteret.

Byen er egentlig to byer, en om sommeren med masser af turister og gang i den, og en anden om vinteren, mere rolig, men ikke kedelig, der sker faktisk noget. At Emil har fundet sig til rette på stedet og med arbejdet, viser sig ved, at han af sig selv har lært at sige goddag, velkommen og farvel på tysk, så han også kan mødes med de mange tyske gæster i caféen.

Emil, Anette og jeg spiser en meget velsmagende frokost i Toldcaféen. Vi taler om livet på stedet, og Emil fortæller, at han er glad for at være her, og at han ønsker at blive her. Det er, som om han har fundet noget, han og hans forældre ikke vidste fandtes.

Læs mere om Toldhuset og Toldcaféen på www.toldhuset.nu

ANNONCE

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

SMÅ ANNONCER

ANNONCE

Støtte til uddannelses- og udviklingsophold for mennesker med udviklingshæmning

LEV og HANDI Forsikringservices pulje for støtte til uddannelses- og udviklingsophold for mennesker med udviklingshæmning er en særlig pulje etableret i fællesskab i 2011. Puljen udloddes til støtte til uddannelsesophold og ophold, som giver personlig udvikling for mennesker med udviklingshæmning.

Der forventes udloddet 10 legater á 5 -10.000 kr.

Ansøgningsfrist er 26. april kl. 12.00 eller med morgenposten samme dag.

Landsforeningen LEVs forretningsudvalg vil foretage den endelige udlodning på sit møde i maj 2011.

Der kan eks. udloddes til følgende formål:

- Højskoleophold
- Skoleophold
- Praktikophold
- Udveksling

Det er et ufravigeligt krav, at der er tale om et længerevarende ophold/forløb over min. 14 dage samlet.

Der udloddes kun støtte til konkrete dokumenterede udgifter såsom eks. deltagergebyr eller opholdsbetaling.

Der ansøges på ansøgningsskema, som kan hentes på www.lev.dk

Der udloddes **ikke** til:

- Mennesker som ikke er udviklingshæmmede
- Deltagelse i konferencer
- Dækning af personens faste omkostninger under deltagelse (f.eks. husleje)
- Omkostninger, som anses for en offentlig opgave
- Ophold, som har karakter af behandling f.eks. genoptræning
- Offentlige instanser, institutioner/bosteder og myndigheder og private tilbud og virksomheder

Projekt i Sydafrika

Landsforeningen LEV har fået godkendt projektet "Break the barrier - strengthening the townships in South Africa for people with learning disabilities". Projektet er et samarbejde mellem Landsforeningen LEV og LEVs mangeårige partner i Sydafrika Down Syndrome South Africa. Projektets overordnede formål er at bekæmpe den isolation, familier med børn med udviklingshæmning oplever i forhold til det omkringliggende samfund. Projektet løber over tre år og er fuldt finansieret af Danida gennem Projektrådningen.

Statsaut. revisor Kristian Siversleth er død

LEVs mangeårige revisor, Kristian Siversleth, døde den 18. februar efter kort tids sygdom. Han blev 66 år. Siversleth gik på pension sidste år, men hans otium blev desværre alt for kort.

I mange år arbejdede Kristian Siversleth i Revisionsfirmaet Ib Østlund. For LEV betød det, at Kristian Siversleth fra 1987 blev hovedansvarlig for revisionen af LEVs mangfoldige regnskabsopgaver. Da det fusionerede med Ernst & Young, fortsatte han som partner.

Siversleth var en kendt og afholdt person i LEV. Hans gennemgang af landsforeningens regnskab på repræsentantskabsmøderne var både en præcis præsentation i forhold til økonomi, men fremlæggelsen var også ofte en underholdende affære fremført med humor.

Kristian Siversleth var ikke kun en dygtig revisor, han var også en loyal vogter af foreningens gøren og laden. Aldrig blev der sagt nej, når vi kaldte. Og det var ikke kun i forhold til den faglige kunnen på revisions spørgsmål, Kristian Siversleth helligede sig foreningen, det handlede om en loyalitet for hele LEVs gerning, som man sjældent får lov til at opleve.

Privat var han også aktiv i arbejdet for at forbedre vilkårene for mennesker med handicap. Efter hans egen søn kom ud for en knallertulykke, engagerede Siversleth sig i Hjerneskadeforeningens arbejde.

Ære være Kristian Siversleths minde.

Ekstraordinære generalforsamlinger

Handi-DoT, en LEV kommunekreds for Dragør og Tårnby, afholder ekstraordinær generalforsamling mandag den 11. april kl. 18.00 i Foreningscentret, Amager Landevej 71.

LEV Holbæk afholder ekstraordinær generalforsamling onsdag den 13. april kl. 19.00 på Ladegårdsskolen, Vandtårnsvej 10, 4300 Holbæk. Emne: Fusion mellem LEV Holbæk og LEV Odsherred.

LEV Odsherred afholder ekstraordinær generalforsamling den 5. april kl. 19.00 i Odsherred Bo og Støttes lokaler på Højby Hovedgade 42, Højby. Emne: sammenlægning af LEV Odsherred og LEV Holbæk.

Gratis film og ny pjece om epilepsi

Når man arbejder med personer med udviklingshæmning, støder man ofte på epilepsi, og de epileptiske anfald kan medføre stor utryghed.

Derfor har Videnscenter om Epilepsi – nu fusioneret ind i Videnscenter for Handicap og Socialpsykiatri under Servicestyrelsen – produceret filmen "Arbejd trygt – med epilepsi og udviklingshæmning".

Filmen giver praktiske råd som en hjælp i hverdagen til håndteringen af udviklingshæmning og epilepsi. En kombination som cirka 10-12.000 personer i Danmark har.

Filmen kan ses og downloades på epilepsi.dk og YouTube. Personer, der arbejder med udviklingshæmning i dag- og døgntilbud, kan desuden bestille filmen på DVD via epilepsi.dk

Ud over filmen har videnscentret også udarbejdet en pjece og hæfte om udviklingshæmning og epilepsi, som frit kan downloades fra epilepsi.dk

16.000 bor i botilbud

I april sidste år boede 16.000 voksne handicappede i et botilbud. Det er samme antal som året før, viser nye tal fra Danmarks Statistik. 9.900 boede på længerevarende ophold, mens 6.100 var i et tilbud med midlertidigt ophold. Cirka halvdelen af beboerne har en psykisk funktionsnedsættelse, 30 procent er sindslidende, mens de resterende 20 procent har fysiske handicap eller sociale problemer. Fra 2009 til 2010 er der kommet 24 flere kommunale botilbud og 18 færre regionale. I alt var der i april 2010 1.020 botilbud for voksne handicappede. Det er kommunerne, der har ansvaret for botilbud for voksne handicappede, mens regionerne har en forsyningspligt.

Aabenraa vil hjælpe handicappede med sex

Mennesker med udviklingshæmning i Aabenraa Kommune skal nu have hjælp til blandt andet indkøb af sexlegetøj og formidling af kontakt til prostituerede. Det fremgår af en ny seksualpolitik, som kommunen har vedtaget for voksne udviklingshæmmede, skriver JyskeVestkysten.

- Et godt seksualliv er med til at øge livskvaliteten, og det er først og fremmest derfor, vi har sat fokus på området. Udviklingshæmmede har også den drift, der hedder sex, forklarer Tina Aarøe fra Handicap & Psykiatri under Aabenraa Kommune. Aabenraa Kommune har uddannet to seksualvejledere og ti ansatte i et team, der tager rundt og på den måde kan vejlede de ansatte på institutionerne.

Den Gamle By laver nyt tilbud til handicappede

Den Gamle By i Århus har fået en million kroner til nye tilbud til psykisk handicappede børn og unge og børn med nedsat sansemæssig funktion.

Det er The John and Birthe Meyer Foundation, der har doneret pengene til et treårigt projekt om oplevelses- og undervisningstilbud til børn og unge med psykiske handicaps og nedsat sansemæssig funktion. Det er første gang, et dansk kulturhistorisk museum udvikler omfattende tilbud til denne gruppe af gæster.

Projektleder Anne Marie van Dassen vil i projektet samarbejde med skoler og organisationer indenfor et bredt spektrum af handicap.

- Der er et stort behov for at udvikle målrettede tilbud med kvalitet til handicappede både i skolen og i fritiden. Derfor vil vi også udvikle tilbud til familier med handicappede børn og unge, som vil få en fælles oplevelse. Det er et ekstra plus, at det kan foregå i så konkret og beskyttet et univers som her, siger hun.

Anne Marie van Dassen henter inspiration i Sverige, hvor man på frilandsmuseerne Skansen i Stockholm og Kulturen i Lund allerede har tilbud til handicappede. Frankrig og England er også langt med tilbud til marginaliserede grupper.

Uden Hæmninger

Tve udvalgte kunstnere fra fire danske kunsthøjskoler for mennesker med udviklingshæmning viser deres farverige, fabulerende og sprudlende værker på en stor udstilling i Rundetårn – Biblioteks-salen 28. maj – 26. juni 2011.

Blandt værkerne på Rundetårns udstilling "Uden Hæmninger" er et otte meter langt linoleumssnit med et mylder af mennesker, dyr og fabelvæsener, abstrakte malerier og vidunderlige portrætter, der tangerer det karikerede. Der er skulpturer af genbrugsmaterialer, strikkede objekter som penisfuttaler og brysteholdere i gigantstørrelse samt tegninger med dystre undertoner, som giver stof til eftertanke. Fælles for værkerne er en uhæmmet trang til at udtrykke sig og en ligefrem og umiddelbar tilgang til det at skabe. Det giver de aktuelle kunstneres værker en friskhed og autenticitet, som andre kunstnere kæmper i årevis for at opnå.

De fire skoler er Kunsthøjskolen for voksne udviklingshæmmede i København, Kunst- og Håndværksgruppen Lysbrokunst ved Silkeborg, Kunsthøjskolen for udviklingshæmmede, Snurretoppen i Horsens og FOF's kunsthøjskole Bifrost i Randers.

Læs mere om udstillingen her: www.rundetarn.dk

Log på Windows med dit ansigt

Har du selv – eller kender du en, som har problemer med at logge på Windows?

Så findes der et herligt, velfungerende og gratis produkt, der hedder BLINK. Det er et værktøj, hvor man kan logge sig på Windows ved hjælp af ansigtsgenkendelse. Det kræver naturligvis, at computeren er udstyret med et webcamera.

Programmet kan hentes her: www.luxand.com/blink/

Tilfredshed med Aabenraas tilbud

Borgere med udviklingshæmning i Aabenraa er tilfredse med kommunens tilbud. Det viser en brugerundersøgelse, der er blevet foretaget blandt kommunens 140 personer med udviklingshæmning. Brugerne er blevet spurgt om deres tilfredshed med en række forskellige emner, blandt andet medindflydelse på egen hverdag, individuel tid til den enkelte, boligindretning og aktivitetstilbud.

Målet var en tilfredshedsprocent på 80 på alle emner. Dét mål er nået på de fleste af de områder og emner, som brugerundersøgelsen har spurgt ind til.

- Det er jeg overordnet set meget tilfreds med. Det giver os et fingerpeg om, at dét vi gør, ikke er helt ved siden af. Men sådan en brugerundersøgelse laver vi jo selvfølgelig også for at blive klogere på, om der er noget, vi kan gøre bedre, siger formand for socialudvalget, Svend Hansen Tarp (S).

Og det er der, mener brugerne. Blandt andet er brugerne ikke tilfredse med mulighederne for at komme på ferierejser i ind- og udland. På det mere lavpraktiske plan har besvarelsener haft den konsekvens, at der er blevet rokeret om på de fysiske rammer på nogle bofællesskaber for at komme beboernes ønsker til boligindretning i møde.

LANDSFORENINGEN LEV:

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
E-mail: lev@lev.dk
Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)

2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen
Tlf. 5927 7323, fax 5920 9652
e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Kitt Boel
Tlf. 8628 0925
e-mail: koltvej_35@adslhome.dk

LEV-BLADET:

Nr. 2/60. årgang 2011
ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt
Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International
NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,
Lasse Rydberg, Hans Andersen,
Thomas Gruber

FORSIDEILLUSTRATION:

Synergi

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Kløverprisvej 10 B, 2650 Hvidovre
Telefon: 3635 9696
Telefax: 3635 9697
E-mail: redaktion@lev.dk
Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigtvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline LEV 3 er: 26. april

LEV 3 udkommer: 23. maj

ANNONCEEKSPEDITION:

Damgårdsvej 46, Gram
8660 Skanderborg
Tel. 8793 3788
Email: fl@flekklame.dk

OPLAG: 9.400 stk.**TRYK:** Glumsø Bogtrykkeri**LAYOUT:**

Synergi Reklame + Webbureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:
10.00-12.00
Torsdag, fredag, lørdag, søndag:
Lukket
Ring 8038 0888
(LEV betaler samtalen)
E-mail: raadgivningen@lev.dk

Aabenraa

Magny Jønych
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreassen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreassen@home3.gvnet.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen
Tlf. 6445 1562
e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen
Tlf. 5695 6326
e-mail: svend_p@tiscali.dk

Billund

Kristen Haubjerg
Tlf. 7532 1119
e-mail: krh.dalbo@gmail.com

Brøndby/Ishøj/Vallensbæk

Torben Olsen (kontaktperson)
Tlf. 3647 0212
e-mail: torbenogsus@olsen.mail.dk

Dragør-Tårnby

Alex Dufrenne
Neelsvej 5
2791 Dragør
e-mail: alex.dufrenne@mail.dk

Egedal

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: jannevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Carl Henning Møller
Tlf. 7514 2879
e-mail: chm@kreds.lev.dk

Favrskov - Skanderborg

Jytte B Sørensen
Tlf. 8622 4631
e-mail: jytte.soerensen@kreds.lev.dk

Faxe/Stevns/Vordingborg

Kristian Nicolaisen
Tlf. 22 59 30 50
e-mail: vibeke@angelman.eu

Fredensborg

Michael Willenbrack
Tlf. 4848 0031
e-mail: michael.willenbrack@tdcadsl.dk

Frederiksborg

Kirsten Bartroff
Tlf. 3871 3158
e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikshavn/Læsø

Tove Nørgaard Jensen
Tlf. 9829 2186
e-mail: frugthaven10@jensen.tdcadsl.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich
Tlf. 4738 4010
e-mail: nintor@cool.dk

Furesø

Sine Holm
Tlf. 4498 4454
e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg/Midtfyn/Ærø

Ulla Stick
Tlf. 6268 1987
e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Alice Hasselgren
Tlf. 4364 6467
e-mail: alice.hasselgren@mail.dk

Gladsaxe

Mads Rimmen
Tlf. 3513 4419
e-mail: mads.rimmen@vip.cybercity.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 4390 8963
e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Gribskov

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen
Tlf. 5444 5656
e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen
Tlf. 7484 1665
e-mail: solvej@dlgmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen
Tlf. 4971 9471
e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich
Tlf. 7589 7919
e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen
Tlf. 4922 6162
e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen
Tlf. 4491 9168
e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Herning/Ringkøbing/Skjern

Inge-Lise Pilgaard
Tlf. 9719 1910
e-mail: inge-lise.pilgaard@kreds.lev.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann
Tlf. 4826 1050
e-mail: kannrose@post8.tele.dk

Hjørring/Brønderslev/Jammerbugt

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laager@mail.dk

Holbæk

Morten Løvschall
Tlf. 5917 3917
e-mail: morten@lovschall.name

Holstebro

Jørgen Bloch Lauritsen
Tlf. 9748 4190
e-mail: bloch@adslhome.dk

Hvidovre

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Høje Taastrup

Asger Høg
Tlf. 4656 3710
e-mail: ahog@tdcadsl.dk

Hørsholm

Flemming Sundt
Tlf. 4586 1707
e-mail: connie@poulsen.mail.dk

Ikast-Brande

Tove Carlson
Tlf. 9725 2058
e-mail: mail@t-carlson.dk

Kalundborg

Søren Hansen
Tlf. 5950 7416
e-mail: sdh@dbmail.dk

Kolding

John Thomhav
Tlf. 7632 1154
e-mail: jht@abht.dk

København

Steen Stavngaard
Tlf. 3646 3783
e-mail: ss@sankt-annae.dk

Køge

Frank Poulsen
e-mail: lev.frank-poulsen@mail.dk

Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 4648 0976
e-mail: lykke.soerensen@privat.dk

Lemvig

Anette Broe Henriksen
Tlf. 9782 2768
e-mail: anette.broe@kreds.lev.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)
Lavendelvej 11
4920 Søllested

**Mariager Fjord/
Vesthimmerland/Rebild**

Ella Holm Hansen
e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst
Tlf. 9776 4698
e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg/Kerteminde

Laurits Nielsen
Tlf. 6534 1509
e-mail: lauhed@mail.dk

Næstved

Laëtitia Taylor
Tlf. 2349 1131
e-mail: LEV_naestved@yahoo.dk

Odder/Samsø

Astrid Marie Nielsen
Tlf. 8692 9518
e-mail: astrid.marie.nielsen@odder.dk

Odense

Flemming Larsen
Tlf. 6616 7203
e-mail: stegsted@gmail.com

Odsherred

Dorthe Pedersen
Tlf. 5964 2640
e-mail: dorthepedersen@mail.tele.dk

Randers

Preben Schmidt
Tlf. 8640 2217
e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: williamsz@ofir.dk

Roskilde

John Møller
Tlf. 4632 7632
e-mail: john_moller1@msn.com

Rudersdal

Claus T. Hansen
e-mail: cth@cubizz.com

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Anders Daugbjerg
Tlf. 9751 1719
e-mail: a.d@mail.dk

Slagelse/Sorø

Niels Gerner
Tlf. 5852 6320
e-mail: kirsten@gerner.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Struer

Kurt Veise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.veise@kreds.lev.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Jonna Rasmussen
Tlf. 7443 3665
e-mail: osfire@rasmussen.dk

Thisted

Vakant
Kontakt Stig Christensen, LEV
Tlf. 3635 9696
e-mail: sc@lev.dk

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ellen Højberg
Tlf. 7524 1260
e-mail: eogahoejberg@hotmail.com

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kirsten Sørensen (kontaktperson)
Tlf. 7573 5809
e-mail: ksorensen@stofanet.dk

Viborg

Eva Pinnerup
Tlf. 2811 0363
e-mail: heide@dadlnet.dk

Ærø

Susanne Jørgensen (kontaktperson)
Tlf. 6253 3319
e-mail: bs@hus.dk

Århus/Norddjurs/Syddjurs

Jan Kristensen
Tlf. 8628 0925
e-mail: jankr@dadlnet.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail:
angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk
www.criduchat.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.danskdbf.dk

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tuberoessclerose.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Claus Jørgensen
Tlf. 4018 4050
e-mail: georgsholm@mail.dk
www.rubinstein-taybisyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Brita Mannick Laursen
Tlf. 9749 6688
e-mail: ulbrit@tele.dk
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Kristina Bartholin Henriksen
Tlf. 2254 6653
e-mail: : elle-kristina@heaven.dk
www.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotos.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

KNUS

Lene Bang Larsen
Tlf. 3649 0899
e-mail: lene@knus.nu
www.knus.nu

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.
Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

ANNONCE

ANNONCE

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.

Al henvendelse til: Landsforeningen LEV,
Kløverprisvej 10B, 2650 Hvidovre, Tlf. 3635 9696

RING 36 35 96 40 OG FÅ ET TILBUD

